

Hyvinvointialueneuvottelu Päijät-Hämeen hyvinvointialue

Aika: 7.12.2023 klo 10:00-14:00

Paikka: Kokoushuone Jakovara, Mariankatu 9, Helsinki

Alueen edustajat

Kristiina Hämäläinen, aluehallituksen puheenjohtaja

Petri Virolainen, hyvinvointialuejohtaja

Jukka Santala, toimialajohtaja

Tuomo Nieminen, toimialajohtaja

Mika Forsberg, toimialajohtaja

Anu Olkkonen-Nikula, toimialajohtaja

Veli-Pekka Niemikallio, toimialajohtaja vs.

Antti Niemi, talousjohtaja

Ismo Rautiainen, järjestämisen tuen johtaja

Sari Lahti, hallintojohtaja

Katja Patronen, viestintäjohtaja

Puheenjohtajisto

Kari Hakari, osastopäällikkö, STM, puheenjohtaja

Kimmo Kohvakka, pelastusylijohtaja, SM, varapuheenjohtaja

Valtioneuvoston edustajat

Teemu Eriksson, finanssineuvos, VM

Tero Tyni, budjettineuvos, VM

Outi Salo, erityisasiantuntija, SM

Annakaisa Iivari, osastopäällikkö, STM

Anna Cantell-Forsbom, osastopäällikkö, STM

Taru Syrjänen, arviointipäällikkö, THL

Mira Leinonen, pelastusylitarkastaja, AVI (Teams)

Elina Vesterinen, erityisasiantuntija, STM (YTA-koordinaattori, pääsihteeri)

1. Tilaisuuden avaus

Puheenjohtajat osastopäällikkö Kari Hakari ja pelastusylijohtaja Kimmo Kohvakka avasivat neuvottelun kello 10.00.

2. Osallistujien toteaminen, esittäytyminen ja asialistan hyväksyminen

Päätösesitys: Todetaan osallistujat, lyhyt esittäytyminen ja hyväksytään asialista muutoksitta.

Päätös: Todettiin esityslistan mukaisesti

3. Hallitusohjelma

3.1 Hallitusohjelman linjaukset

Kansallinen palvelureformi

Palvelureformi on sosiaali- ja terveydenhuollon sisällöllisen uudistumisen reformi. Reformin keskeisenä tavoitteena on tukea alueiden uudistusohjelmien toimeenpanoa ja varmistaa alueiden taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden saavuttaminen.

Työhyvinvoinnin ja –turvallisuuden parantaminen pelastustoimessa

Pelastusalalla käynnistetään kansallinen hanke työturvallisuuden parantamiseksi. Pelastusalan työhyvinvointiin kiinnitetään erityistä huomioita.

Ohjauksen yhtenäistäminen

Ohjauksen yhteensovittamisella tavoitellaan uudistuksen tavoitteiden saavuttamista: palvelujen yhdenvertaisuuden turvaamista ja kustannusten kasvun hillintää sekä kustannusvaikuttavuutta. Hyvinvointialueiden ohjauksen yhteensovittaminen säädetään valtiovarainministeriön tehtäväksi ja vahvistetaan ministeriön voimavaroja. Valtiovarainministeriön johdolla STM, SM ja VM sekä muut viranomaiset seuraavat ja arvioivat hyvinvointialueiden toiminnan vaikuttavuutta, taloudellisuutta ja tuloksellisuutta.

Alueen yleiskatsaus ja huomiot hallitusohjelmasta

Alue valmistelee tämän kohdan. Alueen yleiskatsaus ja näkemykset hallitusohjelmasta kokonaisuutena, ei muutosohjelmien esittelyä. (Liitteessä 2)

Päätösesitys: Käytiin läpi hallitusohjelman keskeiset hyvinvointialueita koskevat linjaukset sekä alueen yleinen tilanne.

Päätös: Hyväksyttiin päätösesityksen mukaisesti.

Puheenjohtaja Kari Hakari poistui klo 10:52, puheenjohtajana jatkoi Anna Cantell-Forsbom.

4. Alueen tilanne – palveluiden toteutuminen ja talouden tila

4.1 Hyvinvointialueen tilannekuvaraportti ja asiantuntija-arviot

Käydään läpi taustamateriaalien sekä tilannekuva-analyysin pohjalta tehdyt havainnot alueen tilanteesta. Hyvinvointialueen tilannekuvaraportin sekä asiantuntija-arvioiden keskeiset nostot on kuvattu liitteessä 3.

4.2 Alueen muutos- ja uudistusohjelma

Alueen uudistumistyötä ohjaa kullakin alueella muutos- ja/tai uudistusohjelma. Alue esittelee oman ohjelmansa keskeiset tavoitteet ja aikataulun. Alueen muutos- ja uudistusohjelmakokonaisuus on esitelty liitteessä 4.

4.3 Alueen oma nosto (sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen erityiskysymykset)
Mahdollinen asia, jonka alue haluaa tuoda keskusteluun, mutta ei sisälly muutosohjelmaan.
Mahdollisen noston pitää kuulua laissa määriteltyjen asiakokonaisuuksien piiriin.

Alueen oma nosto on esitetty liitteessä 5.

Päätösehdotus: Käytiin läpi alueen tilanne sekä keskeiset haasteet. Kuultiin alueen muutosohjelman toteutuksen tavoitteet ja aikataulu.

Päätös: Hyväksyttiin päätösesityksen mukaisesti

Puheenjohtaja Kari Hakari jatkoi puheenjohtamista palattuaan.

5. Johtopäätökset

5.1 Yhteinen näkemys alueen tilanteesta (neuvottelusta)

Neuvotteluiden pohjalta muodostetaan yhteinen näkemys alueen tilanteesta. Tämän kohta sovi-
taan neuvottelussa yhdessä alueen edustajien kanssa ja kirjataan keskeiset asiat ja huomiot.

Päätösehdotus: Puheenjohtaja tekee päätösehdotuksen kokouksessa.

Päätös: Todetaan, että hyvinvointialueneuvottelussa on muodostettu yhtenäinen tilannekuva
Päijät-Hämeen hyvinvointialueesta ja sen kipupisteistä. Vaiheittainen uudistusohjelma on uskot-
tava ja suunnitelmat ovat hyviä. Konkreettiset päätökset puuttuvat vielä TA24:sta, palveluver-
kosta sekä kolmannen vaiheen muista toimenpiteistä. Tarvitaan siis vielä päätöksiä ja poliittista
kyvykkyyttä uudistusohjelman toteutumisen tueksi. Alueen oma nosto liittyi yhteisölliseen asumi-
seen ja sen osalta on käytävä monialainen kansallinen keskustelu. Alue kokee alijäämän kattami-
seen käytettävissä olevan ajan liian lyhyeksi. Alueella on suunnitelmissa 40 m€ lisärahoituksen
hakeminen vuodelle 2025.

5.2 Vaikutukset STM ja SM selvityksiin

Kirjataan mahdolliset neuvotteluiden tuomat muutokset selvityksiin.

Päätösehdotus: Puheenjohtaja tekee päätösehdotuksen kokouksessa

Päätös: Todettiin, että ei ole vaikutuksia.

5.3 Valtioneuvoston toimenpidesuositukset

Ehdotukset valtioneuvoston toimenpidesuosituksiksi hyvinvointialueelle on esitetty liitteessä 6.

VM:n ja STM:n suositusehdotukset:

- Alueen on määrätietoisesti jatkettava toiminnan ja palveluiden uudistamista sekä talouden tasa-
painotusta.

7.12.2023

VN/22236/2023

- Alueen on kevennettävä palvelurakennetta ja -verkkoa sekä jatkettava digitaalisten palveluiden kehittämistä.
- Alueen on tunnistettava, suunniteltava sekä toimeenpantava tarvittavat toimet vuokratyön käytön vähentämiseksi.
- Alueen on nopeutettava ja vahvistettava YTA-yhteistyötä.

SM:n suositusehdotukset:

- Alueen on jatkettava toiminnan uudistamista.
- Onnettomuuksien määrää tulee vähentää tehokkaasti ja tulipalojen määrä tulee puolittaa vuoteen 2030 mennessä. Hyvinvointialueiden tulee onnettomuuksien ehkäisytyössä kiinnittää huomiota laadun ja vaikuttavuuden vahvistamiseen.
- Hyvinvointialueiden tulee parantaa toimintavalmiutta alueella toimintaympäristön riskejä vastaavalle tasolle.
- Hyvinvointialueiden pelastustoimien tulee varmistaa, että väestönsuojeluun varautumiseen kohdenneet resurssit ja osaaminen ovat riittävät ja suuntautuvat lakisääteisten tehtävien toteuttamiseen.
- Hyvinvointialueiden tulee kiinnittää erityistä huomiota pelastuslaitosten työhyvinvointiin ja työturvallisuuteen.

Päätösehdotus: Annetaan esitetyt toimenpidesuosituksat

Päätös: Hyväksyttiin päätösehdotus

5.4 Jatkotoimenpiteistä sopiminen

Sovitaan yhdessä jatkotoimenpiteistä ja mahdollisesti seurattavista asioista sekä seurannan aikataulusta ja tavoista.

Päätösehdotus: Puheenjohtaja tekee ehdotuksen seurattavista asioista kokouksessa

Päätös: Toimenpidesuosituksien toteutumista seurataan Lain sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä §24 ja Lain pelastustoimen järjestämisestä §10 mukaisesti. Seuranta tehdään hyvinvointialueen vuosittaisessa selvityksessä, sosiaali- ja terveysministeriön ja sisäministeriön selvityksissä, THL:n asiantuntija-arvioissa, AVI:n asiantuntija-arvioissa, sekä ministeriöiden ja hyvinvointialueiden vuosittaisissa neuvotteluissa.

7.12.2023

VN/22236/2023

6 Tilaisuuden päätös

Puheenjohtajat Kari Hakari ja Kimmo Kohvakka päättivät neuvottelun klo 13:49.
Neuvottelujen palautelomake lähetetään osallistujille neuvottelujen jälkeen.

Kari Hakari
Osastopäällikkö
Sosiaali- ja terveysministeriö

Kimmo Kohvakka
Pelastusylijohtaja
Sisäministeriö

Petri Virolainen
Hyvinvointialuejohtaja
Päijät-Hämeen hyvinvointialue

Liitteet

Liite 1: Neuvottelun esitysmateriaali, sis. liitteen 3. (Hyvinvointialueen tilannekuvaraportin sekä asiantuntija-arvioiden keskeiset nostot)

Liite 2: Alueen yleistilanne

Liite 4: Alueen muutosohjelmakokonaisuus

Liite 5: Alueen erillinen oma nosto

Liite 6: Valtioneuvoston toimenpidesuositukset

Neuvotteluiden taustamateriaalit:

Hyvinvointialueen oma selvitys sosiaali- ja terveydenhuollon ja hyvinvointialueen talouden tilasta

Aluetta koskeva Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen asiantuntija-arvio sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä

Aluehallintoviraston asiantuntija-arvio pelastustoimesta hyvinvointialueella

Aluehallintoviraston selvitys sosiaali- ja terveydenhuollon yhdenvertaisesta toteutumisesta hyvinvointialueella

Yhteistyöaluetta koskeva Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen asiantuntija-arvio sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä

Valtakunnallinen Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen asiantuntija-arvio sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä

Valviran valtakunnallinen selvitys valvontahavainnosta koskien sosiaali- ja terveydenhuoltoa

Aluehallintoviraston valtakunnallinen asiantuntija-arvio pelastustoimesta

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön vuosittainen selvitys – luonnos

Sisäministeriön vuosittainen selvitys

VN/22236/2023-STM-18

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons:

Hakari Kari 913129191

2024-02-26

KOHVAKKA KIMMO 91260243T

2024-02-26

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Päijät-Hämeen hyvinvointialueneuvottelu

7.12.2023 klo 10:00-14:00

Kokoustila Jakovara, Mariankatu 9, Helsinki

Asialista

1. Tilaisuuden avaus
2. Osallistujien toteaminen, esittäytyminen ja asialistan hyväksyminen
3. Hallitusohjelma
4. Alueen tilanne ja muutosohjelma
  - 4.1 Hyvinvointialueen tilannekuvaraportti (Ministeriö esittelee)
  - 4.2 Alueen muutos- ja uudistusohjelma (Alue esittelee)
  - 4.3 Alueen oma nosto
5. Johtopäätökset
6. Tilaisuuden päätös

2. Osallistujien toteaminen, esittäytyminen ja asialistan hyväksyminen

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Osallistujat

Alueen osallistujat

Kristiina Hämäläinen, aluehallituksen puheenjohtaja

Petri Virolainen, hyvinvointialuejohtaja

Jukka Santala, toimialajohtaja

Tuomo Nieminen, toimialajohtaja

Mika Forsberg, toimialajohtaja

Anu Olkkonen-Nikula, toimialajohtaja

Veli-Pekka Niemikallio, toimialajohtaja vs.

Antti Niemi, talousjohtaja

Ismo Rautiainen, järjestämisen tuen johtaja

Sari Lahti, hallintojohtaja

Katja Patronen, viestintäjohtaja

Valtioneuvoston osallistujat

Kari Hakari, osastopäällikkö, STM, puheenjohtaja

Kimmo Kohvakka, pelastusylijohtaja, SM, varapuheenjohtaja

Tero Tyni, budjettineuvos, VM

Teemu Eriksson, finanssineuvos, VM

Anna Cantell-Forsbom, osastopäällikkö, STM

Annakaisa Iivari, osastopäällikkö, STM

Mira Leinonen, pelastusylitarkastaja, AVI

Taru Syrjänen, arviointipäällikkö, THL

Elina Vesterinen, erityisasiantuntija, STM (YTA-koordinaattori, pääsihteeri)

3. Hallitusohjelma

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Hallitusohjelma jatkaa aiempia uudistuksia

- Hallitusohjelmassa todetaan, että ***sosiaali- ja terveydenhuollon palvelulainsäädäntö sekä siihen liittyvä ohjaus uudistetaan vastaamaan uusia sote-rakenteita ja valtakunnallisia sote-tavoitteita***
- Reformin keskeisenä tavoitteena on **tukea alueiden uudistusohjelmien toimeenpanoa ja varmistaa alueiden taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden saavuttaminen**
- Rakennetaan nykyistä selkeämpi kansallinen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmä
- Tehdään mahdollistavaa lainsäädäntöä ja vaikuttavampaa kansallista ohjausta
  - Poistetaan esteitä mm. integraation, tietojohdamisen, digitalisaation ja henkilöstön riittävyyden edistämiseksi
  - Kevennetään sitä yksityiskohtaista palvelujen sisältöjä koskevaa sääntelyä, joka on tullut tarpeettomaksi hyvinvointialueiden aloittamisen ja sote-järjestämislain mukaisen kansallisen ohjauksen myötä
  - Vahvistetaan yhteistyöaluetasoista ja kansallista kustannusvaikuttavuutta edistävää ohjausta sekä hyvinvointialueiden välistä vertailua

Kansallinen palvelureformi ja alueiden muutosohjelmat muodostavat kokonaisuuden

Finanssipoliittinen tavoite: hillitä kustannusten kasvua 2-3 mrd eurolla vuoteen 2031 mennessä suhteessa vuoden 2023 julkisen talouden perusuraan.

Kansallinen palvelureformi

Kansallisia toimia kuten

Säädösten uudistaminen (mm. terveydenhuolto- ja sosiaalihuoltolait)

Hyvän työn ohjelma ja sote-ammattihenkilölakien muutokset

Tietojohtamisen, digitalisaation ja ohjauksen kehittäminen (mm. sote-järjestämislaki, asiakastietolaki ja mahdollistavampi substanssilainsäädäntö)

0,8 mrd €

Hyvinvointialueiden muutosohjelmat

Alueellisia toimia kuten

Palvelurakenteen kehittäminen (mm. yhteisölliset ja kotiin tuotavat palvelut, palveluohjaus ja palveluketjut, digitaalisten ja etäpalvelujen ensisijaisuus, parhaiden ratkaisujen levittäminen)

Tehostetaan toimintoja ja muutetaan toimintatapoja (mm. investoinnit, hankinnat, tilojen ja palveluverkon järjeistäminen, sairauspoissaolojen vähentäminen, siirtyneet virat)

Lisätään alueiden yhteistyötä ja koordinaatiota (mm. tehtävien kokoaminen suurempiin kokonaisuuksiin, ennakoiva henkilöstö-suunnittelu, lääke-, laite- ja tarvikkehankintojen keskittäminen)

1,2 mrd €

Mitä Kansallisella palvelureformilla tavoitellaan?

- **Vauhditetaan alueellista kehittämistyötä**, varmistaen hallittu, samanaikainen ja rohkea muutos koko maassa. Reformin myötä suomalaisella hyvinvointiyhteiskunnalla ja sote-alan henkilöstöllä on paremmat valmiudet ja resilienssi toimia ja turvata ihmisten perusoikeudet jatkuvasti muuttuvassa toimintaympäristössä.
- **Selkeämpi sote-palvelurakenne**, jotta palvelut, henkilöstö ja resurssit kohdentuvat oikein. Ennaltaehkäisevät, perustason ja erityistason sekä hyvinvointia ja terveyttä edistävät palvelut muodostavat porrasteisen kokonaisuuden.
- **Digitaalisten ja yhteisöllisten ratkaisujen ensisijaisuus** parantaa palvelujärjestelmän toimivuutta ja hillitsee menokasvua. Rajalliset sote-resurssit saadaan paremmin riittämään, kun kaikkia palvelukanavia sekä yhteiskunnan ja yhteisöjen resursseja hyödynnetään optimaalisesti. **Panostetaan** poikkihallinnolliseen hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen, ennaltaehkäisyyn, omahoidon mahdollisuuksiin, perustason palveluihin (ml. integraatio ja jatkuvuus), digitalisaatioon ja palveluohjauksen (ml. kohdennetut palveluketjut ja –kokonaisuudet).
- **Kansallisesti painotetaan vaikuttavia palveluja, toimintamalleja ja johtamista**. Kansallinen palvelulupaus huomioi alueelliset ja yksilölliset tarpeet, mutta myös realistisesti käytettävissä olevat resurssit. Vähähyötyisiä hoitoja ja tutkimuksia vähennetään.
- **Vahvistetaan viiden yhteistyöalueen koordinaatiovastuuta ja kansallista yhteistyötä** vaikuttavuuden ja tuottavuuden parantamiseksi, erityisesti laaja-alaista erityisosaamista tai merkittäviä investointeja edellyttävien palvelujen ja tehtävien osalta.

Kansallinen palvelureformi

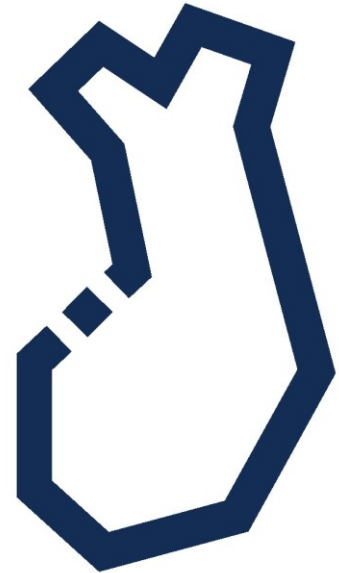
- Toimeenpanossa tehdään tiivistä yhteistyötä muiden STM:n ja valtioneuvoston hankkeiden ja ohjelmien kanssa

Kiireelliseksi luokitellut pelastustoimen hallitusohjelmatavoitteet

1. Pelastajien koulutusta lisäämällä ja pelastusvoimien ratkaiseminen.
2. Väestönsuojelun varustuksen oskevan säätelyn uudistaminen ja väestönsuojelutyön organisoinnin kehittäminen.
3. Omatoimisen varustuksen vahvistaminen kaikissa väestöryhmissä.
4. Kansallisen hankkeen käynnistäminen pelastusalan työturvallisuuden parantamiseksi.

RÄDDNINGSVÄSENDET

Työhyvinvoinnin ja -turvallisuuden parantaminen pelastustoimessa

Hallitusohjelma

- Hallitus edistää työturvallisuutta ja työelämän väkivaltatilanteiden ennaltaehkäisyä. Hallitus parantaa muun muassa hoito- ja pelastushenkilökunnan oikeussuojaa työhön liittyvissä väkivaltatilanteissa virkamiehen suojaa vastaavaksi.
- Hallitus käynnistää kansallisen hankkeen pelastusalan työturvallisuuden parantamiseksi. Rikoslakia muutetaan siten, että väkivallasta ensihoitohenkilöstöä kohtaan tai sillä uhkaamisesta seuraava rangaistus vastaa virkamiehen väkivaltaisesta vastustamisesta seuraavia rangaistuksia.
- Pelastusalan työhyvinvointiin kiinnitetään erityistä huomiota. Pelastusalan posttraumatyöpajojen jatkuminen varmistetaan.

Kansallinen hanke työturvallisuuden parantamiseksi

- Pelastusalan työhyvinvoinnin seurannan työkalu.
- Selvitys pelastusalan työturvallisuuden parantamisen tarpeista.
- Kerätään jo kentällä käytössä olevat hyvät käytännöt jaettavaksi valtakunnallisesti.
- Posttraumatyöpajojen jatkon selvittäminen
- Suojavarusteiden kehittäminen Pelastustoimen suoja-asuja koskevan esiselvityshankkeen toimenpidesuosituksen perusteella
- Hyvän työn ohjelma sisältämään SOTE-toimenpiteiden lisäksi myös pelastustoimeen liittyvät toimenpiteet.
- OM/SM/TEM valmistelee tarvittavat lakimuutokset

Ohjauksen yhteensovittaminen

- Ohjauksen yhteensovittamisella tavoitellaan uudistuksen tavoitteiden saavuttamista: palvelujen yhdenvertaisuuden turvaamista ja kustannusten kasvun hillintää sekä kustannusvaikuttavuutta.
- Valtiovarainministeriön tehtäväksi tulee sovittaa yhteen valtioneuvostossa tehtävää hyvinvointialueiden ohjausta. Lähtökohtana on se, että valtioneuvostossa tehtävä hyvinvointialueiden ohjaus on yhteensopivaa valtioneuvoston asettamien julkisen talouden finanssipoliittisten tavoitteiden kanssa.
- Käytännössä hyvinvointialueiden ohjauksessa ja hyvinvointialueita koskevan lainsäädännön valmistelussa alueiden toimintaa ja taloutta arvioidaan aiempaa kattavammin kokonaisuutena.
- Päällekkäiset lakisääteiset ohjausvälineet kuten neuvottelukunnat ja valtakunnalliset tavoitteet yhdistetään. Tavoitteena on nykyistä selkeämpi ja tehokkaampi ohjausrakenne.

**Alueen yleiskatsaus ja
huomiot
hallitusohjelmasta**

**VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET**

Alueen yleiskatsaus ja huomiot hallitusohjelmasta

- Taustalla kuntayhtymä, muutokset siirryttäessä hyvinvointialueelle olivat vähäisiä
- Kuntayhtymän talous on ollut tasapainossa, ennusteessa nyt n. 42 M€:n alijämä vaikka palveluprofiili lähes ennallaan
  - Alijäämän syynä palkkaratkaisut ja hyvinvointialueesta riippumaton hintojen nousu
  - Muutokset olleet odotetavissa, mutta olleet ennakoituja suurempia ja nopeampia
- Henkilöstön riittämättömyys rahoitusta merkittävämpi ongelma

PELA –toimiala

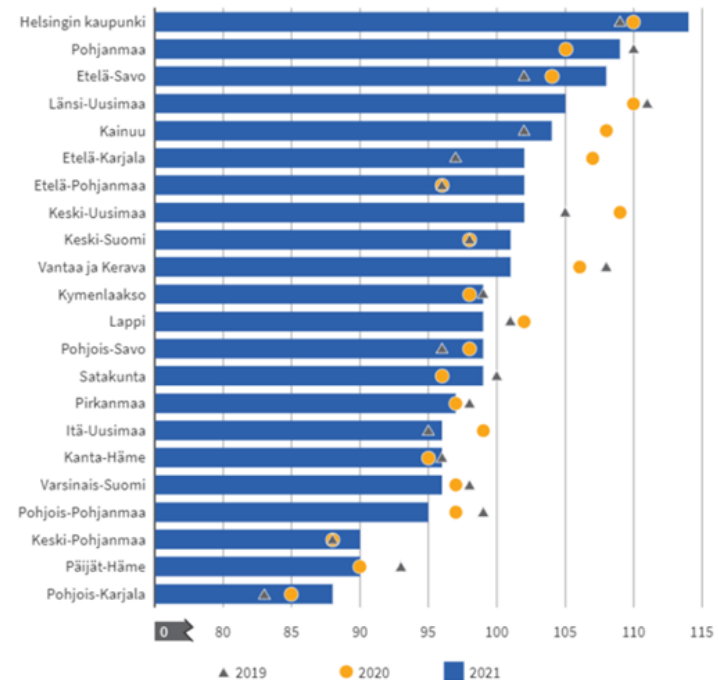
- Pelastustoiminnan toimintavalmius ja onnettomuuksien ehkäisyn palvelut ovat Päijät-Hämeessä verrattain hyvällä tasolla.
- Aluehallintovirasto nostaa Päijät-Hämeen pelastuslaitoksen positiiviseksi esimerkiksi valtakunnallisena esimerkkinä sopimuspalokuntatoiminnan määrätietoisesta kehittämisestä.

Alueen yleiskatsaus ja huomiot hallitusohjelmasta

- Päijät-Hämeen väestö ei kasva, mutta ikääntyy ja tiivistyy Lahden ympäristöön
- Työvoiman saatavuus erityisesti reuna-alueille vaikeutuu
  - Edellyttää kuntapohjaiseen mallin perustuneen palveluverkoston muuttamista sekä henkilöstön että asiakkaiden liikkumisessa
- Päijät-Hämeessä palveluiden tuottamiskustannukset ovat selvästi alle maan keskiarvon ja tarvevakiointiin
  - Liiallinen kiristäminen vaarantaa lakisääteiset palvelut ja heikentää epätarkoituksenmukaisesti palveluihin pääsyä
  - Hoito- ja palveluvelkaa kasvaa entisestään
  - Siirtymätasaus ei korjaa riittävästi

Kuvio 5. Tarvevakioidut kustannukset vuosina 2019-2021, indeksi

Lähde: THL; kuviossa poikkeama maan keskiarvosta (100)

Alueen yleiskatsaus ja huomiot hallitusohjelmasta

- Perusterveydenhuollon hoitotakuu ja mittarointi muuttuivat 9/2023.
  - Avosairaanhoidon vastaanottopalveluissa 70 % käynneistä toteutuu 14 vrk:ssa. Kirjaustavat eivät vielä yhtenäisiä → luku heikompi kuin todellisuus.
  - Suun terveydenhuollossa 95 % kiireettömistä käynneistä toteutuu 4 kk:ssa.
- Erikoissairaanhoidon hoitotakuu toteutuu vain osin.
  - Läheteiden käsittely toteutuu hoitotakuussa.
  - Läheteiden määrä erikoissairaanhoidon nousut 9 % viime vuodesta ilmeisesti lähinnä koronan aiheuttaman hoitovelan purkuna.
  - → Vaikka erikoissairaanhoidon poliklinikoiden suoritteet ovat nousseet, ei ensikäyntien hoitotakuu toteudu kuin osalla erikoisaloista. Vaikein tilanne kirurgia ja sisätaudit.
  - Esh:n heikoin tilanne on kirurgian leikkausjonossa, jossa tosin on myönteinen trendi.
- Ikääntyneiden huoli-ilmoitusten määrä 1-10/2023 on yhteensä 2618, joista 58 % ilmoituksista on Lahdesta, 10 % Heinolasta, 8 % Hollolasta ja 7 % Orimattilasta.
- Monialaisen tuen tarpeet lisääntyneet lapsilla ja perheillä. Apua myös osataan hakea aiempaa nopeammin esim. mielenterveyskysymyksissä
- Perhekeskustoiminta ja sen kehittäminen kuntien, järjestöjen ja seurakuntien kanssa
- Sosiaalityön rekrytointihaasteet ja vaihtuvuus heijastuvat palvelujärjestelmän toimivuuteen ja asiakkaiden saamiin palveluihin monin eri tavoin

4. Alueen tilanne – palveluiden toteutuminen ja talouden tila

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

4.1 Hyvinvointialueen tilannekuvaraportti ja asiantuntija-arviot

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Alueen yleiskatsaus: Päijät-Häme

- **Hyvinvointialueen toimintojen ja käytäntöjen kehittäminen on käynnistynyt** (*Alueella on useita valtakunnallisiin tavoitteisiin vastaavia strategisia ohjelmia ja suunnitelmia. Alue on sisällyttänyt strategiakokonaisuuteen talouden hallintaa tukevia linjauksia*)
- **Hyvinvointialueen taloustilanne on heikentynyt ja kustannukset kasvavat myös tulevaisuudessa** (*Alue on käynnistänyt talouden tasapainottamisohjelman valmistelun kesällä. Alijäämää ovat kasvattaneet budjetoimattomat ICT-kulut, palkkaharmonisointikustannukset ja palkankorotukset*)

Kevään 2023 neuvotteluiden keskeiset seurattavat asiat

- Toiminnan ja talouden uudistusohjelma
- Yhdenvertaisten palvelujen saatavuus ja saavutettavuus
- Hoito- ja palveluvelka
- Ammatillisen henkilöstön saatavuus ja riittävyys

Arviointiraportin keskeiset huomiot

- **Alueen väestökehitys vaikuttaa vahvasti palvelutarpeeseen ja kustannuskehitykseen**
  - *Ikääntyneiden määrään odotetaan olevan nykyistä viisi prosenttia suurempi vuonna 2030. Alueen ikääntyneiden palvelujen reaaliset nettokäyttökustannukset ovat nousseet vuosina 2018-2022 maan keskitasoa maltillisemmin,*
  - *Alueella on paljon **työttömiä ja nuorisotyöttömiä**. Pitkäaikaistyöttömien ja vaikeasti työllistyvien osuudet olivat maan suurimmat vuonna 2022.*
- **Alue on jatkanut palvelujen pitkäjänteistä kehittämistä ja pyrkinyt varmistamaan palvelujen saatavuutta ja tarvelähtöisyyttä useiden toimenpiteiden avulla**
  - *Lastensuojeluilmoitusten määrä on kasvanut. Lasten ja nuorten ennaltaehkäisevien palvelujen saatavuudessa on edelleen haasteita, ja tarve korjaaville palveluille on suurta.*
  - *Päivystyksen epätarkoituksenmukaista käyttöä on vähennetty kehittämällä kotisairaalan toimintaa ja integroimalla selviämisaseman toimintaa päihdepotilaiden akuuttihoitoon.*
  - *Säännöllisen kotihoidon piirissä oli ikääntyneitä maan toiseksi pienin osuus, ja keskimääräistä vähemmän myös tehostetussa palveluasumisessa. **Ikääntyneiden huoli-ilmoitukset ja palvelutarpeet ovat lisääntyneet.***
- **Henkilöstövaje heijastuu laajasti palvelujärjestelmään (Henkilöstövajetta esiintyy erityisesti ikääntyneiden palveluissa, lasten, nuorten ja perheiden palveluissa, psykiatrialla ja suun terveydenhuollossa)**
  - *Alueen henkilöstömäärä kasvoi edellisvuodesta runsaalla 200 työntekijällä, jota kuitenkin hillitsi lisääntynyt lähtövaihtuvuus. Alue on turvautunut palvelujen tuottamisessa enenevässä määrin **osto- ja vuokrahenkilöstön käyttöön**. Riittämätön henkilöstö kasvamassa jopa taloutta suuremmaksi haasteeksi.*

AVI arviointiraportin keskeiset huomiot

Pelastustoiminnan palveluiden toteutuminen: Päijät-Hämeen alueella pelastustoiminnan toimintavalmius on verrattain hyvällä tasolla. Alueella on yksi ongelmamaruutu ja useita mahdollisesti tulevia ongelmamaruutuja. Kaikkien näiden osalta hyvinvointialueen tulee seurata toimintavalmiuden kehittymistä ja ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin.

Väestönsuojelun palveluiden toteutuminen: Väestönsuojelupalveluiden osalta on havaittu haasteita toiminnan ja suunnitelmien yhteensovittamisessa. Riskin arviointi ei sodan ajan uhkien arvioinnin osalta ole ajan tasalla. Tehtävään varatut henkilöresurssit ovat verrattain vähäiset.

ICT nostot

- Hyvinvointialue laajensi digiklinikan palveluverkkoa yhteistyössä Harjun terveystieteiden tutkimuskeskuksen kanssa, mikä varmisti aikaisempaa useamman asiakkaan hoidon digiklinikka-palvelussa.
- Suomen Kestävän kasvun –ohjelmassa on kehitetty Digi-mentoroinnin toimintamallia.
- Digitaalista asiointia sote-ammattilaisten kanssa on Päijät-Hämeen hyvinvointialueella ollut kansallista keskiarvoa (21%) hieman enemmän (22 %) vuonna 2022.

4.2 Alueen muutos- ja uudistusohjelma

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Alueen muutos- ja uudistusohjelma

Hyvinvointialueen strategia, palvelustrategia ja omavalvonta

- Hyvinvointialueen strategiasta on johdettu palvelustrategia joka ohjaa hyvinvointialueen toiminnan kehittämistä ja keskeisiä rakenteellisia muutoksia.
- Palvelustrategiasta on johdettu keskeiset toiminnan muutosohjelmat. Näistä tärkeimmät ovat Henkilöstöohjelma, Osallisuusohjelma, Viestintäohjelma, ICT-ohjelma, Toimitilaohjelma, TKKIO ohjelma ja Monituottajuusohjelma.
- Hyvinvointialueella on toimiva omavalvonta-ohjelma ja siitä johdetuttu omavalvontasuunnitelma.
- Palvelukokonaisuuksien kokonaiskehittämistä ja palvelurakennemuutostyötä ohjaavat strategiset kehittämissuunnitelmat, joita tehty lapsiperhepalveluihin (sis. alaikäisten mt-palvelut) ja vammaispalveluihin. Vammaispalvelujen kehittämissuunnitelma ja sen toimeenpano on osa uuden vammaispalvelulain toimeenpanoa.

Tukipalvelut

- Henkilöstöohjelman toimeenpano – Toimintakulttuurin ja toimintatapojen uudistaminen – Veto-, pito- ja muutosvoima
- ICT-ohjelman määrittely ja toimeenpano – Uusien teknologioiden täysimääräinen hyödyntäminen – Digi-palveluiden edelleen kehittäminen
- Palveluverkko –uudistus => Toimitilaohjelman toimeenpano ja toimitilakustannusten laskeminen/hillintä

Pelastuspalvelut

- Toimintavalmiuden näkökulmasta ongelmallinen alue: Vierumäen urheiluopiston alue Heinolassa. Lisäksi muutamia muita alueita, joissa toimintavalmiuden toteutumisessa saattaa tulevaisuudessa tulla haasteita
- Väestönsuojelutehtävien osalta toiminnan ja suunnitelmien yhteensovittaminen, riskien arviointi, yhteistyö ja resurssien määrittely
- Valvontatyön vaikuttavuuden mittaaminen ja palontutkinnan menettelyt
- Erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden ulkoisten pelastussuunnitelmien resurssit
- Pelastustoiminnan suunnitelmien ylläpito- ja päivitysprosessi

Alueen muutos- ja uudistusohjelma

Perhe- ja sosiaalipalvelut

- Alueellinen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2022-2025 ohjaa alueellista lape-työtä. Kehittämistyö alueellisissa rakenteissa
- Alueellinen neuvolasuunnitelma ja opiskeluhuollon suunnitelma valmistuneet (hyväksytään 12/23)
- Hyvinvointialueen lapsiperhepalvelujen toimenpideohjelma päivitetty ja sen toimeenpano jatkuu.
- Keskeinen kehittämisen painopiste alaikäisten mielenterveyspalvelujen kokonaisuus
- Ilmiöpohjainen budjetointi (TA2024) ja panostukset varhaiseen tukeen

Ikääntyneiden palvelut ja kuntoutus

- Ikääntyneiden palveluiden järjestämissuunnitelma

Terveys- ja sairaanhoitopalvelut - Kehityslinjoista

- Henkilöstömäärä ei nouse. Budjetti.
- Potilaiden määrä voi kasvaa. Väestö vähenee mutta ikääntyy.
- Lääketiede kehittyy.
- Vaikuttavuuden on noustava. Tutkimusten ja hoitojen merkitys arvioitava potilaskohtaisesti. Tehdyt muutokset näyttävät jo toimivan.

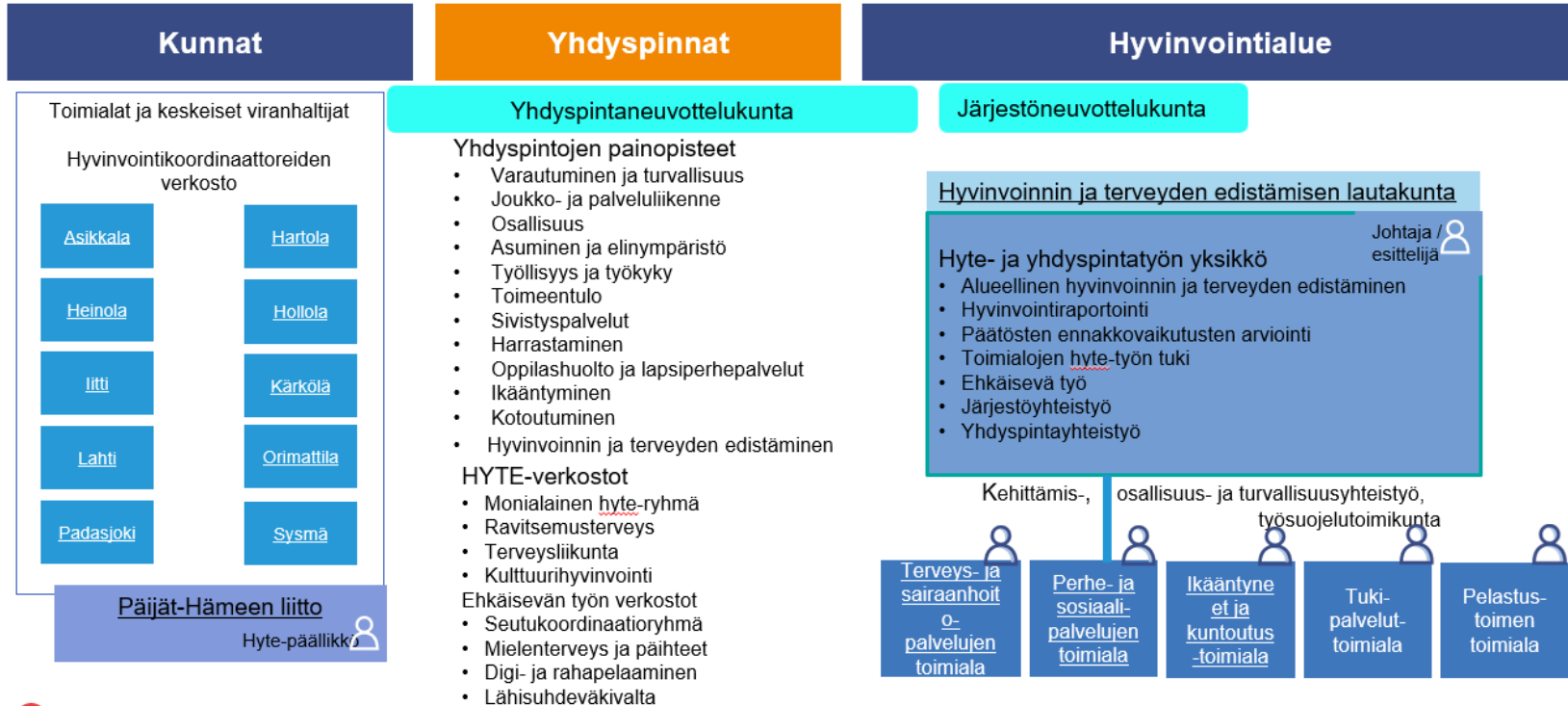
Alueen muutos- ja uudistusohjelma

Hyte- ja yhdyspintatyön tavoitteet

- **Tavoitekokonaisuus 1, tiedolla johtaminen:** vuosittaisen hyvinvointiraportoinnin kehittäminen sekä alueellisen ja kuntien laajojen hyvinvointikertomusten yhteensovittaminen, yhdyspinta- ja järjestötiedon tuottaminen ja hyödyntäminen
- **Tavoitekokonaisuus 2, vaikuttavat menetelmät:** hyvinvointialueen toimialojen hyte-rakenteiden suunnittelu ja käyttöönotto, sovittujen preventiivisten toimintamallien elvyttäminen RRP-hankkeen tuella, kymmenen elintapaohjausryhmän toteutuminen, liikkumisohjelman toimenpanon tukeminen ja liikuntaneuvonnan jatkuminen kaikissa kunnissa, hoitosuunnitelmien teon toteutuminen valtimotauti- ja diabetespotilaille ja ikääntyneiden terveyden ja toimintakyvyn toteutuminen
- **Tavoitekokonaisuus 3, ehkäisevä työ:** minimitiedon edelleen kehittäminen ja sen hyödyntämisen tehostaminen, vaikuttavien menetelmien käyttöönoton tuki kunnissa ja sote-palveluissa, menetelmien arviointi, asiantuntijatuki sekä ehkäisevän työn laajan arvioinnin ja raportoinnin kehittäminen.
- **Tavoitekokonaisuus 4, yhdyspinta- ja verkostotyö:** yhdyspintaneuvottelukunnan toiminnan aloittaminen, vuosineuvottelujen järjestäminen, keskeisten yhdyspintojen standardointi, tarpeellisten verkostojen perustamisen ja toiminnan tukeminen sekä järjestöyhteistyön ja järjestöjen toimintaedellytysten tukemisen käynnistäminen
- **Tavoitekokonaisuus 5, asiantuntijatyö:** kansallisen ja alueellisen kehittämissyhteistyön aloittaminen.

Alueen muutos- ja uudistusohjelma

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ja yhdyspintatyön rakenne Päijät-Hämeessä

Päijät-Hämeen liitto

Hyte-päällikkö

Strategiset, ohjaavat dokumentit

Alueellinen hyvinvointikertomus ja -suunnitelma, Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, Suunnitelma ikääntyneiden toimintakyvyn tukemiseksi, Ehkäisevän työn toimintasuunnitelma, Maahanmuutto-ohjelma, Ravitsemusterveyden edistämisen suunnitelma, Liikkumissuunnitelma, Hyvinvointialuestrategia, Palvelustrategia

Alueen muutos- ja uudistusohjelma

- Valtioneuvosto on 19.10.2023 yleisistunnossaan päättänyt Päijät-Hämeen hyvinvointialueen lainanottovaltuudeksi vuodelle 2024 yhteensä 145 482 000 euroa. Päätöksen yhtenä ehtona on, että hyvinvointialueen tulee laatia talouden tasapainottamisohjelma ja käynnistää sen toimeenpano.
- Päijät-Hämeen hyvinvointialue saavuttaa taloudellisen tasapainon vuosittaisessa tarkastelussa (tuloslaskelma-taso) jo vuonna 2025. Taseeseen vuoden 2023 tilinpäätösennusteen ja talousarvion 2024 mukaisesti kertyvät alijämät Päijät-Hämeen hyvinvointialue on kattanut vuonna 2029. Ohjelman mukainen talouskehitys turvaa Päijät-Hämeen hyvinvointialueen lainanhoitokyvyn sekä maksuvalmiuden lyhyellä & pitkällä aikavälillä.
- Päijät-Hämeen hyvinvointialueen ei ole mahdollista kattaa kertyviä alijäämiä lainsäädännön edellyttämässä ajassa vuoden 2026 loppuun mennessä ilman, että se vaarantaisi merkittävästi alueen asukkaiden lakisääteisten sosiaali-, terveydenhuollon- tai pelastustoimen-palvelut. Tasapainottamisohjelma on laadittu päätöksen mukaisesti suunnitelmakautta pidemmälle ajanjaksolle.

Alueen muutos- ja uudistusohjelma

Talouden tasapainottamisohjelman vaiheet

- Talouden tasapainottamisohjelma laaditaan vuosille 2025-2027 tavoitteella että vuodesta 2025 alkaen alijäämää ei enää synny
- Ohjelma koostuu vähintään kolmesta eri osakokonaisuudesta, jotka jaksottuvat eri vuosille:
  - Vaiheen 1 toimenpidekokonaisuudet ovat vuodelle 2024 suunnittelut toimenpiteet.
  - Vaiheen 2 muodostaa palveluverkkoselvitys ja siitä johdettavat talouden tasapainottamistoimenpiteet. Valmistuu vuoden 2024 aikana.
  - Vaiheen 3 muodostaa muut tarvittavat toimenpiteet, jotka määritetään, kun tiedetään vaiheen 1 toteutumisen tilanne ja palveluverkkoselvityksen arvioidut euromääräiset vaikutukset. Valmistuu vuoden 2024 aikana.
- Talouden tasapainottamistoimet vuosille 2025-2027 yhteensä 15 miljoonaa euroa

Alueen muutos- ja uudistusohjelma

Tuloslaskelma tasapainottamistoimilla ja kumulatiivisen tuloksen kehittyminen 2024-2030

	FINAL TA24 ilman hankkeita	TS25	TS26	TS27	TS28	TS29	TS30
TOIMINTATUOTOT	126 574	128 550	132 153	134 200	137 854	139 910	143 681
Toimintatuottojen muutos ed. vuoteen %	2,4 %	1,6 %	2,8 %	1,5 %	2,7 %	1,5 %	2,7 %
TOIMINTAKULUT	1 025 798	1 061 258	1 094 800	1 132 186	1 173 079	1 208 271	1 244 519
Toimintakulukujen muutos ed. vuoteen %	1,8 %	3,5 %	3,2 %	3,4 %	3,6 %	3,0 %	3,0 %
TOIMINTAKATE	-899 224	-932 708	-962 647	-997 985	-1 035 224	-1 068 361	-1 100 838
Valtion rahoitus	893 226	961 562	1 000 919	1 039 194	1 094 595	1 143 276	1 183 269
Rahoitustuotot ja -kulut	-2 830	-3 146	-4 132	-5 743	-7 148	-6 152	-5 145
VUOSIKATE	-8 828	25 708	34 139	35 466	52 222	68 764	77 286
Poistot yhteensä	24 767	22 080	20 758	20 258	20 755	30 691	30 691
TILIKAUDEN TULOS	-33 595	3 628	13 382	15 208	31 468	38 073	46 595
KUMULATIIVINEN ALIJÄÄMÄ	-76 225	-72 598	-59 216	-44 008	-12 540	25 532	72 127

Miten alue aikoo omissa kehittämissuunnitelmissaan edistää digitaalisten palvelujen ensisijaisuutta sekä digitaalisen palveluohjauksen laajentamista?

- Päijät-Hämeessä on ollut digialusta käytössä kolme vuotta. Vuoden 2023 aikana siirryttiin omaan Päijät-sote-sovellukseen, mikä mahdollistaa palvelupolkujen sovittamisen julkisen terveydenhuollon tarpeisiin.
- Digimentoritoiminnalla saadaan ammattilainen loistamaan muuttuvassa työympäristössä palveluiden muuttuessa digitaalisiksi.
- Digipalveluiden kehitystä suunnitellaan tiiviissä yhteistyössä toimialojen johtoryhmien ja ICT:n digitiimin kesken.

Mitä muutosta digitalisaation kehittämisellä halutaan saada aikaan?

- Digipalveluiden kehittäminen on yksi keino edistää palveluiden vaikuttavuuden ja kokonaistaloudellisuuden kehittämisessä. Digipalveluilla paikataan alalla vallitsevaa työvoimapulaa. Toisaalta digipalveluilla vastataan kuluttajien odotuksiin saada sote-palveluita ajasta ja paikasta riippumatta.
- Digipalveluiden kehitys koostuu viidestä osa-alueesta: teknologia, datan hallinta (esim. palvelutietovaranto), toimintaprosessien muutokset (esim. palvelupolut), ihmisten osaamisen kehittäminen (esim. ICT-taidot, virtuaalinen asiakaspalvelu), ja kokonaisuuden hallinta (esim. kulttuuri, hankehallinta).

Toiminnan muutos ja prosessien muutos: Mitä aikaisempia toimintakäytänteitä poistuu ja missä ajassa? Huomioiden yhteiset palvelut, sosiaalihuollossa, terveydenhuollossa ja pelastustoimessa.

- Päijät-Hämeessä pyritään tekemään digikanavien käyttö helpoksi asiakkaalle keskittämällä kaikki digipalvelut Päijät-Sote sovellukseen tai vähintään sen kautta käytettäväksi. Samalla ammattilaisen työ tehostuu järjestelmämäärän vähentyessä.
- Osastojen tilannekuvajärjestelmä on saanut erinomaisen vastaanoton ammattilaisilta ja sen käyttö laajennetaan kattamaan kaikki osastot.
- Pelastustoimella keskitytään kansallisten palveluiden käytön laajentamiseen.

Mitkä ovat digipalvelujen peitto- ja käyttöaste? Mikä osa palveluista ja asiakkaista on digikanavissa?

- Päijät-Sote sovellus (Android, iOS, www) on käytettävissä koko maakunnan alueella.
- Sovelluksen on ladannut 35899kpl eli 19,2%1 alueen kansalaisista. Käyttäjiä on kaikista ikäluokista. Aktiivisia käyttäjiä rekisteröityneistä on 38%. Alaikäisten puolesta asioivat vanhemmat. Ikääntyneissä käyttöaste alhaisempi. Digikontaktien osuus on marraskuussa 2023 on 6,3 %.
- Digikanavien palvelut keskittyvät terveydenhuoltoon.
- Sosiaalihuollon digikehitys on aktiivista, vaikka toteutukset ovatkin muutaman vuoden perässä. Sosiaalihuollon digikehittäminen etenee sujuvasti, ja se sisältää asiakkaan luontevan siirtymän uudelle alustalle, tietoturvallisen pääsyhallinnan, palveluiden yhdenmukaistamisen ja toimintavarmuuden varmistamisen. Tavoitteena on tarjota sujuvampi kokemus asiakkaille ja tehostaa toimintaa.

4.3 Alueen oma nosto (sosiaali- ja terveydenhuollon tai pelastustoimen erityiskysymykset)

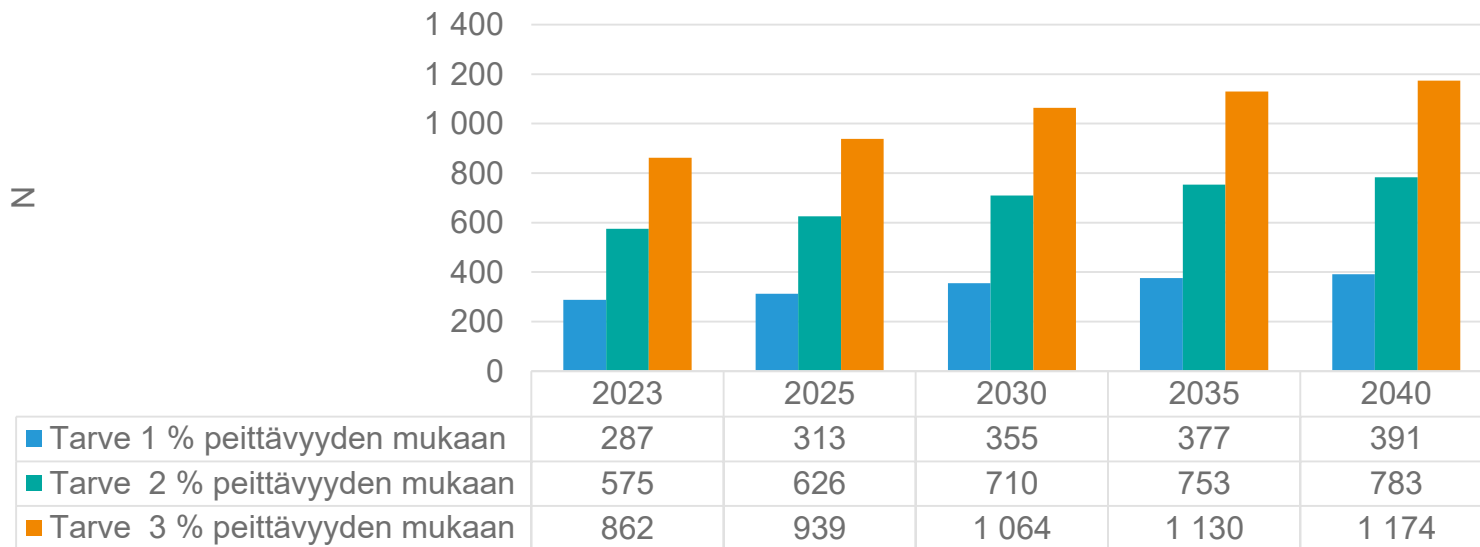

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Alueen oma nosto – Yhteisöllinen asuminen

Yhteisöllisen asumisen tarve Päijät-Hämeen HVA vuoteen 2040 eri peittävyyksillä laskettuna (yli 75-vuotaasta väestöstä)

Yhteisöllisen asumisen määrällinen tarve vuoteen 2040 eri peittävyyksillä laskien

Alueen oma nosto – Yhteisöllinen asuminen

Yhteisöllinen asuminen omana palvelutuotantona ja käsittely investointina

Yhteisöllisen asumisen kehittämistä omana tuotantona on tarkoitus tehdä joko pitkien vuokrasopimusten kautta tai taseinvestointeina (epätodennäköistä)

VM käsittelee pitkä vuokrasopimukset investoinnin kaltaisina investointeina, vaikka kohteen kulut katetaan pääosin yhteisöllisen asumisen vuokratuotoilla. HVA:n kontolle jäisi vain henkilöstön käytössä olevien tilojen vuokrakustannukset

Jotta palvelurakennetta saadaan kevennettyä, yhteisöllisen asumisen pitää kehittyä ja määrän kasvaa merkittävät seuraavien vuosien aikana

HVA:n näkökulmasta pitkiä vuokrasopimuksia yhteisöllisessä asumisessa ei tulisi lukea investoinneiksi

5. Johtopäätökset

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

5.1 Yhteinen näkemys alueen tilanteesta (neuvottelusta)

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Yhteinen näkemys alueen tilanteesta

- Tämä osio täytetään neuvotteluissa

5.2 Vaikutukset STM ja SM selvityksiin

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Vaikutukset STM ja SM selvityksiin

- Mahdolliset vaikutukset STM ja SM selvityksiin

5.3 Mahdolliset toimenpidesuosituksset

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Mahdolliset toimenpidesuosituksset

VM:n ja STM:n suositusehdotukset:

- Alueen on määrätietoisesti jatkettava toiminnan ja palveluiden uudistamista sekä talouden tasapainotusta.
- Alueen on kevennettävä palvelurakennetta ja -verkkoa sekä jatkettava digitaalisten palveluiden kehittämistä.
- Alueen on tunnistettava, suunniteltava sekä toimeenpantava tarvittavat toimet vuokratyön käytön vähentämiseksi.
- Alueen on nopeutettava ja vahvistettava YTA-yhteistyötä.

Mahdolliset toimenpidesuosituksset

SM:n suositusehdotukset:

- Alueen on jatkettava toiminnan uudistamista.
- Onnettomuuksien määrää tulee vähentää tehokkaasti ja tulipalojen määrä tulee puolittaa vuoteen 2030 mennessä. Hyvinvointialueiden tulee onnettomuuksien ehkäisytyössä kiinnittää huomiota laadun ja vaikuttavuuden vahvistamiseen.
- Hyvinvointialueiden tulee parantaa toimintavalmiutta alueella toimintaympäristön riskejä vastaavalle tasolle.
- Hyvinvointialueiden pelastustoimien tulee varmistaa, että väestönsuojeluun varautumiseen kohdennetut resurssit ja osaaminen ovat riittävät ja suuntautuvat lakisääteisten tehtävien toteuttamiseen.
- Hyvinvointialueiden tulee kiinnittää erityistä huomiota pelastuslaitosten työhyvinvointiin ja työturvallisuuteen.

5.4 Jatkotoimenpiteistä sopiminen

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Jatkotoimista sopiminen

- Seurattavat asiat ja seurantatapa

6. Tilaisuuden päätös

KIITOS!

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

7.12.2023

VN/22236/2023

Alueen yleistilanne

Päijät-Hämeessä siirtyminen vanhasta organisaatiosta hyvinvointialueelle tapahtui ongelmitta. Hyvinvointikuntayhtymä oli perustettu vuonna 2017 ja vuoteen 2023 mennessä merkittävä osa hyvinvointialueille ajateltuja muutoksia oli jo toteutuksessa. Hyvinvointialueet kuitenkin perivät suuren joukon ongelmia, joita ei uudistusta suunniteltaessa osattu huomioida. Pandemiasta toipuminen ja Ukrainan sodasta syntynyt epävarmuus ovat johtaneet moniin ennakoimattomiin ongelmiin. Kansantaloudellisesti olemme tilanteessa, joka edellyttää julkisen sektorin talouden tasapainottamista tavalla, johon emme ole valmiita. Henkilöstön jaksaminen on kriittisellä tasolla. Vaikka henkilöstöpulaa on osattu odottaa, on se tullut nopeudella, johon emme ole varautuneet. Päijät-Hämeen kuntayhtymän talous on ollut tasapainossa. Hyvinvointialueen talousennuste vuodelle 2023 näyttää n. 42 miljoonan euron alijäämää, vaikka toiminta on jatkunut käytännössä lähes ennallaan. Koko alijäämän voidaan osoittaa johtuvan uusista kustannuksista, palveluvalikoimaa ei ole muutettu.

Hyvinvointialueet lähtivät uudistukseen hyvin erilaisista lähtökohdista. Toiminnan ja talouden tasapainottaminen on välttämätöntä, mutta kaikkia hyvinvointialueita ei voida käsitellä identtisesti johtuen suurista eroista toiminnoissa hyvinvointialueelle siirryttäessä. Se mitä alueilla on jo tehty, tulisi huomioida talouden tasapainottamistoimia arvioitaessa. Päijät-Hämeessä on jouduttu toteuttamaan merkittävä palveluverkon ja henkilöstörakenteen saneeraus jo ennen hyvinvointialueelle siirtymistä. Pelastuslaitos on jo toiminut maakunnallisena rakenteena. Päijät-Hämeessä sote-kulut ovat merkittävästi alemmat kuin väestön tarpeet tarvevakioidusti edellyttäisivät. Hoito- ja palveluvelkaa on syntynyt viime vuosina merkittävästi ja tämä näkyy Päijät-Hämeessä erityisesti mielenterveysongelmien määrässä sekä nuorilla että iäkkäissä väestössä. Työttömyys on keskimääräistä suurempaa. Palveluvelka näkyy väestön kaikissa kerroksissa.

Hallitusohjelma sisältää merkittäviä hyvinvointialueiden toimintaan vaikuttavia linjauksia, joita ei voi jättää huomiotta. Verotusoikeutta hyvinvointialueille ei harkita. Rahoitus säilyy pääosin tarveperusteisena, mutta kannusteita talouden tasapainottamiseen lisätään. HYTE-kertoimen painoarvoa kasvatetaan nykyisestä. Kokonaisrahoitus säilyy pääosin yleiskatteellisena. Valtionvarainministeriön ohjaus voimistuu, ja hyvinvointialueiden yhdistymiset ovat mahdollisia. Päijät-Hämeellä on hyvät mahdollisuudet tuottaa palvelut kestäväällä tavalla, mutta tämä edellyttää tarveperusteista rahoitusta. Päijät-Hämeen väestö pysynee määrältään melko vakaana, mutta ikärakenne tulee muuttumaan entistä iäkkäämmäksi ja alueellista keskittymistä tapahtunee Lahden seudulle. Reuna-alueiden palveluiden turvaaminen ei onnistu entisellä kuntaperusteisella mallilla, vaan työvoiman on liikuttava kuntarajojen yli. Tähän hyvinvointialuerakenne antaa aiempaa paremmat mahdollisuudet.

Hyvinvointialueita koskevat hallituksen tavoitteet ovat: painopisteen siirto korjaavista palveluista kohti varhaisempaa tukea ja ennaltaehkäisyä, henkilöstön saatavuuden ja riittävyuden turvaaminen, kustannusten kasvun hillintä 1,4 miljardilla eurolla vuoteen 2027 mennessä sekä tiedon, teknologian ja digitalisaation hyödyntäminen palveluiden saatavuuden ja vaikuttavuuden lisäämiseksi. Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää sekä valtiolta että hyvinvointialueilta määrätietoisia toimia. Valtion ohjausta vahvistetaan ja valtioneuvoston koordinaatiota tiivistetään siten, että valtiovarainministeriön koordinoitirooli kasvaa. Hallitusohjelman konkreettiset kirjaukset ovat sovitettavissa Päijät-Hämeen hyvinvointialueen strategiaan ja henkilöstöohjelmaan. Päijät-Hämeen hyvinvointialueella on käynnistetty laaja henkilöstöohjelma, jonka tavoitteena on lisätä henkilöstön mahdollisuuksia vaikuttaa omaan työhönsä ja mahdollistaa erilaiset urapolkumallit. Näillä pyritään lisäämään alueen vetovoimaa, mutta ennen kaikkea säilyttämään hyvinvointialueen

7.12.2023

VN/22236/2023

nykyhenkilöstön osaaminen ja käytettävyys myös tulevina vuosina. Palvelustrategiaa päivitetään parhailaan, samoin monituottajaohjelmaa ja tilaohjelmaa. Taloudellisten tasapainottamistoimien tulee huomioida näiden uudistusten tavoitteet sekä valtuuston asettamat strategiset linjaukset.

Hyvinvointialueella on käynnistetty vuoteen 2030 ulottuva talouden tasapainottamisohjelma. Talous kääntyy positiiviseksi vuoden 2025 aikana. Uutta alijäämää ei enää synny, mutta koko syntynyt alijäämää ei pystytä kumoamaan vuoden 2026 aikana. Talouden tasapainottamisessa ensisijaista on pidempikestoinen tasapainottaminen. Sopeutus tehdään hallitusohjelman linjaukset huomioiden. Tarkoituksena on muun muassa vähentää epätarkoituksenmukaista ylityötä ja vuokratyötä vahvistamalla omaa palvelutuotantoa ja oman vakituisen henkilöstön käyttöä normaalina työaikana sekä kohdentaa työsuoritukset entistä enemmän vaikuttaviin asioihin. Samalla päivitetään myös hyvinvointialueen toimitilaohjelma, johon sisältyy vuokratason tarkistuksia ja tilojen käyttötehokkuuden optimointia tavoitteena kiinteistökustannusten merkittävä väheneminen. Päijät-Hämeessä noin 75 % asiakkaista pääsee hoitoon 14 vrk:n sisällä. Vaikka erikoissairaanhoidon osalta tilanne on haasteellisempi, hoitotakuu toteutuu kohtalaisen hyvin, mutta ei vielä täysin. Sosiaalihuollon palveluissa ja ikääntyvien hoitoon ohjauksessa lain edellyttämä taso toteutuu.

Hallitusohjelmassa korostetaan YTA-sopimuksen merkitystä. Eteläisen YTA:n sopimusneuvottelut ovat käynnistyneet ja niissä on edetty hyvässä yhteisymmärryksessä. Eteläisen YTA:n poikkeuksellinen rakenne Uudenmaan erillistarkoituksen vuoksi kuitenkin vaikeuttaa sopimuksen laatimista. HUS tuottaa Uudenmaan hyvinvointialueiden ja Helsingin erikoissairaanhoidon, mutta Kymenlaaksossa, Etelä-Karjalassa ja Päijät-Hämeessä hyvinvointialueet tuottavat itse merkittävän osan erikoissairaanhoidosta. Väestöltään selvästi pienemmät reuna-alueen hyvinvointialueet kokevat jäävänsä ulkopuolisiksi. YTA alueen hyödyt eivät toisistaan näytä realisoituvan näillä hyvinvointialueilla, vaan rakenne on palveluiden tuottamisen näkökulmasta kallis.

Vaikka hyvinvointialueuudistus poisti kunnilta sote- ja pelastuspalveluiden järjestämistä vastuun, niin yhdyspinta on edelleen merkittävä. Kunnilla on ollut luonnollisesti haasteita löytää uusi rooli uuden toimijan kanssa. Intressit ovat osin ristiriitaiset eikä hyvinvointialueen toiminnan muutoksissa ole aina osattu huomioida niiden vaikutusta kuntiin ja kuntatalouteen. Samoin monet kuntien ratkaisut (erityisesti omistussuhteet) ovat aiheuttaneet odottamattomia vaikutuksia hyvinvointialueen toimiin. Yhteistyön lisääminen ja yhteisen edun ymmärtäminen on välttämätöntä taloudellisesti mielekkään kokonaisuuden saavuttamiseksi.

Ministeriöiden lisääntynyt ohjaus on aiheuttanut ymmärrettävän huolen hyvinvointialueiden itsemääräämisoikeuden toteutumisesta. On olemassa merkittävä riski siitä, että talouden tasapainottamisen kannalta välttämättömien rakenteellisten ja toiminnallisten uudistusten eteneminen ei toteudu koska kansallisella ja alueellisella tasolla tehdään toisistaan vastakkaisia linjauksia päätöksenteossa.

PELA toimiala

Päijät-Hämeen pelastustoimi on aluehallintoviraston raportin mukaan verrattain hyvällä tasolla. Avin arvion mukaan Pelastustoiminnan toimintavalmius ja onnettomuuksien ehkäisyn palvelut ovat Päijät-Hämeessä toteutuneet vuonna 2022 asetettujen tavoitteiden mukaisesti ja ovat verrattain hyvällä tasolla.

Väestönsuojelutehtävien osalta puutteita on havaittu toiminnan ja suunnitelmien yhteensovittamisessa, riskien arvioinnissa, yhteistyössä ja resurssien määrittelyssä.

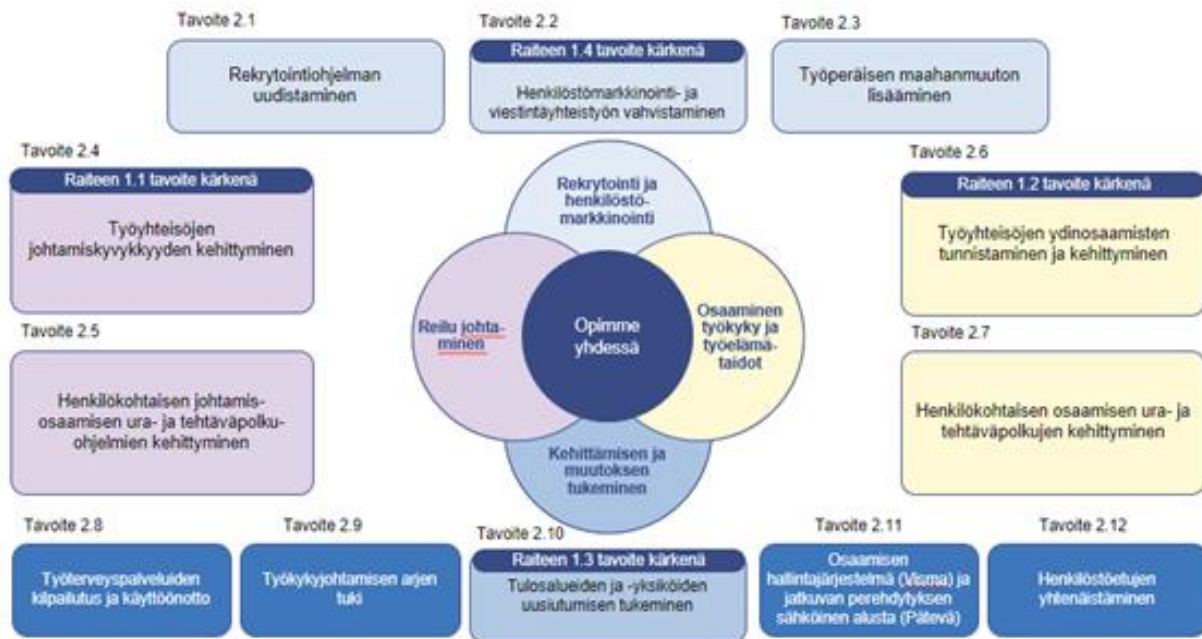

Aluehallintovirasto nostaa Päijät-Hämeen pelastuslaitoksen positiiviseksi esimerkiksi valtakunnallisena esimerkkinä sopimuspalokuntatoiminnan määrätietoista kehittämisestä.

Henkilöstöohjelman toimeenpano

Julkisen alan parhaan työpaikan saavuttaminen edellyttää aitoa yhdessä tekemistä. Henkilöstöohjelman toimeenpanon päätavoitteena on uuden toiminta- ja johtamiskulttuurin luominen. Ei korjata vanhaa, vaan haetaan aidosti toimintakulttuurimuutosta. Ajatellaan, teemme ja opimme yhdessä uudella tavalla - esimerkiksi resurssipulan ratkaisemiseksi.

Näihin tavoitteisiin vastataan neljän kärjen avulla: *rekrytointi ja henkilöstömarkkinointi, reilu johtaminen, osaaminen, työkyky ja työelämätaidot sekä kehittämisen ja muutoksen tukeminen*. Työyhteisöistä nousevat kehittämistoimenpiteet muodostavat vahvan pohjan yhdessä oppimiseen ja tarjoavat uusia ja ajan tasalla olevia kehittämissuuntia kehittämiskärkien edistämiseen. Kehittämiskärkien edistäminen toteutetaan henkilöstöpalveluiden palveluita jatkokehittämällä tarvetta vastaavaksi.

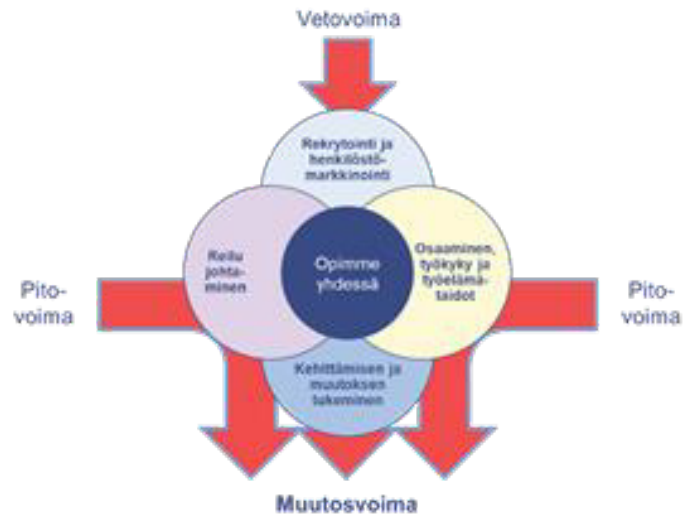

Mitä olemme tunnistanee? Eri toimialoilla on tunnistettu kyselyiden pohjalta samantyyppisiä kehittämistarpeita, mutta tulosalue ja yksikkökohtaisesti tarkasteltuna toimenpiteet eroavat. Yksikkökohtaiset kehittämistoimenpiteet vaikuttavat aidosti yksiköiden arkeen. Yksikkökohtaisista kehittämistarpeista on nostettu toimialojen välisiä ja hyvinvointialuetasoisia toiminnan kehittämiskohteita. Hyvinvointialuetasoisesti esille nousivat henkilöstön saatavuus, tukipalveluiden tarvelähtöinen kehittäminen ja vaikuttamattomien palveluiden karsiminen. Aito yhdessä tekeminen on mahdollista, kun työyhteisöt ovat terveellä pohjalla ja haluvat osallistua toiminnan kehittämiseen. Näin on onneksi Päijät-Hämeen hyvinvointialueella.

7.12.2023

VN/22236/2023

Alueen muutos- ja uudistusohjelma

Hyvinvointialueen strategia, palvelustrategia ja omavalvonta

Hyvinvointialueen strategiasta on johdettu palvelustrategia, joka ohjaa hyvinvointialueen toiminnan kehittämistä ja keskeisiä rakenteellisia muutoksia. Palvelustrategiasta on johdettu keskeiset toiminnan muutosohjelmat. Näistä tärkeimmät ovat Henkilöstöohjelma, Osallisuusohjelma, Viestintäohjelma, ICT-ohjelma, Toimitilaohjelma, TKKIO ohjelma ja Monituottajuusohjelma. Hyvinvointialueella on toimiva omavalvontaohjelma ja siitä johdettu omavalvontasuunnitelma. Omavalvontasuunnitelmia laaditaan parhaillaan toimintayksikkötasoisille. Hyvinvointialue on käynnistämässä omavalvonnan seurannan kehittämisohjelmaa ja yhtenäistänyt sote-valvontaa sekä laatinut valvontakäsikirjan. Osaksi talouden osavuositarkastusta laaditaan omavalvonnan osavuositarkastus, valmistellaan palvelustrategian etenemisen tilannekatsaus ja omavalvonnan seurantaraportti. Nämä julkaistaan hyvinvointialueen Internet sivuilla. Palvelukokonaisuuksien kokonaiskehittämistä ja palvelurakennemuutostyötä ohjaavat strategiset kehittämissuunnitelmat, joita on laadittu lapsiperhepalveluihin (sis. alaikäisten mielenterveyspalvelut) ja vammaispalveluihin. Vammaispalvelujen kehittämissuunnitelma ja sen toimeenpano on osa uuden vammaispalvelulain toimeenpanoa.

Palvelustrategian toimeenpano

Kokonaiskuva palvelustrategian toimeenpanon tilanteesta 2.11.2023						
Asiointi on sujuvaa ja asiakkaita ohjataan sekä tuetaan erinomaisesti	Integroidut kustannustehokkaat palvelut ovat hyvin saatavissa ja saavutettavissa		Yhteistyötä ja asiakaskokemusta arvostetaan ja arvioidaan	Hallintomalli ja johtaminen toteuttavat tavoitteita	Alan paras julkinen työpaikka Suomessa tarjotaan Päijät-Hämeessä	Kokonaisturvallisuuden osaaminen on vahvaa ja siihen luotetaan
1.1. Asiakkaiden omaehtoisin ratkaisuihin, kevyisiin ja ennaltaehkäiseviin palveluihin ohjautumista on vahvistettu	2.1. Integroidut sote- ja perhekeskukset ovat maakunnallisesti toiminnassa	2.2. Digipalvelut tulevat osaksi uudistuvaa palvelutuotantoa niin perus- kuin erityisasialla	3.1. Asiakaskokemustiedon kerääminen ja hyödyntäminen on systemaattista	4.1. Muodostettu maakunnalliseen ajatteluun tähtäävä aluedemokraattinen hallintomalli	5.1. Kehittyvät osaajat	6.1. Hyvinvointialueen yhteisellä riskien- ja jatkuvuudenhallinnalla, turvallisuusviestinnällä sekä varautumisella on turvattu tehtävien hoitaminen ja asukkaiden turvallisuus kaikissa olosuhteissa
Edellinen ■ Nyt ■	Edellinen ■ Nyt ■	Edellinen ■ Nyt ■	Edellinen ■ Nyt ■	Edellinen ■ Nyt ■	Edellinen ■ Nyt ■	Edellinen ■ Nyt ■
1.2. Monipalvelu-asiakkaiden palvelukokonaisuudet on järjestetty vaikuttavasti ja kustannustehokkaasti	2.3. Erityistason ja perustason osaaminen täydentävät toisiaan moniammatillisessa yhteistyössä	2.4. Ennaltaehkäiseviä, varhaisen toiminnan ja kotona asumista edistäviä palveluja on vahvistettu	3.2. Palvelut on järjestetty julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin parhaalla osaamisella perustuen tuotantotapojen systemaattiseen analysointiin	4.2. Vahva ja osaksi johtamisjärjestelmä ä sidottu tietojohdantaminen kansallisen tason kehityssuunnat	5.2. Yhteisöllinen toimintakulttuuri	6.2. Yhteensovitettu ja saumaton sote-pela yhteistyö
Edellinen ■ Nyt ■	Edellinen ■ Nyt ■	Edellinen ■ Nyt ■	Edellinen ■ Nyt ■	Edellinen ■ Nyt ■	Edellinen ■ Nyt ■	Edellinen ■ Nyt ■
1.3. Yhtenäinen helposti saavutettava digitaalinen kanava kaikelle asiainnille on laajasti asiakkaiden käytössä	2.5. Asiakaslähtöisesti toteutettu tuotannonohjaus ja tavoitelähtöisesti johdettu resursointi	2.6. Palvelualueen rakennetta on tarkasteltu laaja-alaisesti ja rakennemuutostyön tarpeet tunnistettu	3.3. Yhdyspintatoiminnassa ja HYTE-käijissä on onnistuttu	4.3. Systemaattisesti huomioiden toiminnan tarpeita toteutetaan toimitilat, tukipalvelut ja kehittämistoiminta	5.3. Reilu johtaminen	6.3. Asukkaiden turvallisuuden tunne on vahvistunut ja hyvinvointialue sekä sen henkilöstö ovat ammattitaidoltaan luotettavia ja asukkaiden arvostamia kokonaisvaltaisia turvallisuusosaajia
Edellinen ■ Nyt ■	Edellinen ■ Nyt ■	Edellinen ■ Nyt ■	Edellinen ■ Nyt ■	Edellinen ■ Nyt ■	Edellinen ■ Nyt ■	Edellinen ■ Nyt ■
1.4. Palveluissa asiointia ja ohjautumista kehitetään yhdessä asiakkaiden ja asukkaiden kanssa	2.7. Ympäristökuormaa vähentävä palvelutuotanto	2.8. Tiedonkulkua ammatilaisten välillä on varmistettu	3.4. Yhteistyö alueen yhteisöjen, järjestöjen ja yritysten kanssa toimii erinomaisesti ja luottamus alueen toimijoiden kesken on vahvaa	4.4. Läpinäkyvä omavalvonta ja vahvontaa vahvistavat järjestämistä ja laadukasta toimintaa		6.4. Yhteistyömalli kokonaisturvallisuuteen liittyvien ministeriöiden, yhteistyöalueen, kansallisten toimijoiden sekä kuntien kanssa on toimivaa ja molempipuolinen luottamus vahvaa
Edellinen ■ Nyt ■	Edellinen ■ Nyt ■	Edellinen ■ Nyt ■	Edellinen ■ Nyt ■	Edellinen ■ Nyt ■	Edellinen ■ Nyt ■	Edellinen ■ Nyt ■

Edellinen = edellinen HVA-jorjn läpikäynti
Nyt = tämä HVA-jorjn läpikäynti

■ Toteutus käynnissä, etenee aikataulussa, matala riski myöhästymiselle, kattavat toteutussuunnitelmat

■ Toteutus käynnistymässä, haasteita toteutuksessa tai kohonnut riski myöhästymiselle, toteutussuunnitelmassa puutteita

■ Ei suunnitelmaa tai suunnitelman laatiminen alkuvaiheessa, merkittäviä haasteita toteutuksessa tai korkea riski myöhästymiselle

Hyte- ja yhdyspintatyön kehittäminen edennyt tavoitteiden mukaisesti

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ja yhdyspintatyön asiantuntijayksikkö aloitti hyvinvointialueella toimintansa vuoden 2023 alusta. Yksikön tehtäviä ovat tiedolla johtamisen tukeminen, vaikuttavien menetelmien käytön tukeminen, yhdyspinta- ja verkostotyö, viestintä ja asiantuntijatuki. Hyvinvoinnin ja terveyden

7.12.2023

VN/22236/2023

edistämisen lautakunnan on toteuttanut ilmiöpohtätyöskentelyä vuonna 2023. Viestinnän hyte-vuosikello kehitettiin yhteistyössä eri toimijoiden kanssa ja sen mukaisesti on viestitty suunniteltujen kuukausiteemojen kautta. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön toiminnanohjausjärjestelmää on suunniteltu hyte-tietojohtamisen työpöytäkonseptina. RRP-hankkeeseen on palkattu kolme asiantuntijahoitajaa, joiden tehtävänä on preventiivisten toimintamallien uudelleen käyttöönotto sote-keskuksissa. Ensimmäinen lakisääteinen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vuosineuvottelu järjestettiin 17.8.2023 ja neuvottelun tulosten mukaista toimintaa suunnitellaan vuodelle 2024. Yhdyspinta- ja järjestöneuvottelukunnat ovat kokoontuneet suunnitellusti. Keskeisillä yhdyspinnoilla (Lape ja työllisyys) on aloitettu hyvinvointialueen sisäinen työryhmätyöskentely. Laajennetulle johtoryhmälle järjestettiin koulutus päätösten vaikutusten ennakoarvioinnista. Hyvinvointialueen toimialojen oman kehittämistyön osana on valmisteltu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteita ja mittareita. Audit-C- ja mini-interventiotoimintaa on laajennettu ja kirjaamista on kehitetty.

Vammaispalvelujen kehittämissuunnitelmalla (2023-2027) vastataan toimintaympäristön muutoksiin ja haasteisiin

Vammaispalveluiden kehittämissuunnitelma toteuttaa samanaikaisesti Päijät-Hämeen hyvinvointialue- ja palvelustrategiaa.

Päijät-Hämeen hyvinvointialue- ja palvelustrategia				
1. Asiointi on sujuvaa ja asiakkaita ohjataan sekä tuetaan erinomaisesti	2. Integroidut kustannustehokkaat palvelut ovat hyvin saatavissa ja saavutettavissa		3. Yhteistyötä ja asiakaskokemusta arvostetaan ja arvioidaan	
1.1 Asiakkaiden omaehtoisin ratkaisuihin, kevyisiin ja ennaltaehkäiseviin palveluihin ohjautumista on vahvistettu 1.2 Monipalveluasiakkaiden palvelukokonaisuudet järjestetty vaikuttavasti ja kustannustehokkaasti	2.2 Digipalvelut tulevat osaksi uudistuvaa palvelutuotantoa niin perus- kuin erityistasolla 2.3 Eritystason ja perustason osaaminen täydentävät toisiaan moniammatillisessa yhteistyössä 2.4 Ennaltaehkäiseviä, varhaisen toiminnan ja kotona asumista edistäviä palveluja on vahvistettu 2.5 Asiakasihtoisesti toteutettu tuotannonohjaus ja tavoiteihtoisesti johdettu resurssointi 2.6 Palvelualueiden rakennetta on tarkasteltu laaja-alaisesti ja rakennemuutostyön tarpeet tunnistettu 2.8 Tiedonkulkua ammattilaisten välillä on varmistettu	3.2 Palvelut on järjestetty julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin parhaalla osaamisella perustuen tuotantotapojen systemaattiseen analysointiin		
Päijät-Hämeen hyvinvointialue				
Vammaispalvelujen järjestämistä ohjaavia strategisia linjauksia.				
Vammaispalvelujen kehittämissuunnitelma				
Yksilölliset, kustannustehokkaat ratkaisut vammaisten henkilöiden arjen tueksi				
1. Kotiin vietäviä palveluita kehitetään yksilöllisestä ja asiakaslähtöisestä näkökulmasta	2. Henkilöstön pysyvyys ja saatavuus turvataan panostamalla henkilöstön hyvinvointiin ja riittävään osaamisen kehittämiseen	3. Palvelu- ja tuotantorakenteita uudistetaan siten, että ne vastaavat niin asiakkaiden kuin uudistuvasta lainsäädännöstä kumpuaviin tarpeisiin	4. Vammaispalveluihin kohdistuvaa kustannus- ja investointipainetta hallitaan paremmin eri palvelukokonaisuuksien tarpeet huomioiden	5. Toimialat ylittävän ja YTA-tasoisien yhteistyön suunnitelmallisella kehittämisellä mahdollistetaan kokonaistaloudelliset ja asiakkaiden erityistarpeisiin vastaavat palvelut
Päijät-Hämeen vammaiset henkilöt Vammaiset henkilöt omaiset, kunnat, järjestöt, hyvinvointialue				
Toimintaympäristön muutokset ja haasteet kiristävät reunaehdoja				
Uusi vammaispalvelulaki astuu voimaan 1.10.2023	Asiakkaiden yksilöllisiin tarpeisiin vastaaminen ja osallisuuden vahvistaminen kehittämisen keskiössä	Henkilöstön saatavuus vaikeutunut	Tarve kustannustehokkaille palveluratkaisuille kustannuspaineen hallitsemiseksi	
Yhteiskunta ja Päijät-Hämeen toimintaympäristö 5				

Vammaispalvelujen toimintaympäristön muutoksiin vastaava kehittämissuunnitelma on valmistunut. Nykytilan pohjalta laadittu vammaispalvelujen kehittämissuunnitelma sisältää viisi kehitysteemaa, joiden pohjalta toimintaa uudistetaan kustannustehokkaasti yksilöllisiä tarpeita ja osallisuutta tukien seuraavan neljän vuoden aikana.

- Kotiin vietäviä palveluita kehitetään yksilöllisestä ja asiakaslähtöisestä näkökulmasta
- Henkilöstön pysyvyys ja saatavuus turvataan panostamalla henkilöstön hyvinvointiin ja riittävään osaamisen kehittämiseen

7.12.2023

VN/22236/2023

- Palvelu- ja tuotantorakenteita uudistetaan siten, että ne vastaavat niin asiakkaiden kuin uudistuvasta lainsäädännöstä kumpuaviin tarpeisiin
- Vammaispalveluihin kohdistuvaa kustannus- ja investointipainetta hallitaan paremmin eri palvelukokonaisuuksien tarpeet huomioiden
- Toimialat ylittävän ja YTA-tasoisen yhteistyön suunnitelmallisella kehittämisellä kokonaistaloudelliset ja asiakkaiden erityistarpeisiin vastaavat palvelut

Kehittämissuunnitelmaan on laadittu erillinen toimeenpanosuunnitelma.

Kehittämissuunnitelma muodostuu viidestä kehityskärjestä

Alla olevaan taulukkoon on koottu kehityskärkien alle suunnitellut osa-alueet.

	1	2	3	4	5
Kehityskärki	Kotiin viettäviä palveluita kehitetään yksilöllisestä ja asiakaslähtöisestä näkökulmasta	Henkilöstön pysyvyys ja saatavuus turvataan panostamalla henkilöstön hyvinvointiin ja riittävään osaamisen kehittämiseen	Palvelu- ja tuotantorakenteita uudistetaan siten, että ne vastaavat niin asiakkaiden kuin uudistuvasta lainsäädännöstä kumpuaviin tarpeisiin	Vammaispalveluihin kohdistuvaa kustannus- ja investointipainetta hallitaan paremmin eri palvelukokonaisuuksien tarpeet huomioiden	Toimialat ylittävän ja YTA-tasoisen yhteistyön suunnitelmallisella kehittämisellä mahdollistetaan kokonaistaloudelliset ja asiakkaiden erityistarpeisiin vastaavat palvelut
	a. Kustannustehokkaiden ja vaikuttavien kotiin viettävien palvelujen suunnittelu yhteistyössä henkilöstön, asiakkaiden ja keskeisten palveluiden kanssa (ikäntyneet, lapsiperheet, työkäiset), ja palvelujen toteutus	a. Henkilöstön osaamistarpeiden arviointi henkilöstön mielenkiinto huomioiden sekä tarvittavien kyvykkyyksien rakentaminen, huomioiden myös uuden lainsäädännön vaateet	a. Asumispalveluiden järjestämisen ja palvelutuotannon uudistaminen johdonmukaisesti kohti valittua painopistettä	a. Asumisen investointien suunnittelu ja toteutus huomioiden monimuotoisuuden ja yksilöllisyyden edistämisen (huomioitava erityisesti haastavat ja lyhytaikaisia hoitoa tarvitsevat asiakkaat)	a. Yhteistyömallien suunnittelu ja toteutus keskeisten palvelujen kanssa (kuten ikäntyneiden, kuntoutuksen, lapsiperheiden ja työkäisten palvelut)
	b. Digi- ja teknologiaratkaisujen potentiaalin arviointi eri palvelukokonaisuuksissa ja ratkaisujen käyttöönotto	b. Henkilöstön työhön sitouttamisen suunnittelu ja toteutus (esim. urakehitys- ja koulutuspolut, työsuhdemallit, työturvallisuus)	b. Markkinoiden kehittäminen vastaamaan lainmuutoksia (esim. nepsy-palvelut, uudet palvelut)	b. Palveluasumisen prosessien (oma/osto/palveluseteli) suoraviivaistaminen	b. Segmentointimallien kehittäminen monialaisten asiakkaiden tarpeisiin vastaamiseksi
Osa-alueet	c. Järjestämistapojen arviointi yksilöllisiin palvelutarpeisiin vastaamiseksi kustannustehokkaita ja vaikuttavia ratkaisuja hyödyntäen (esim. henkilökohtainen budjetointi)	c. Oppilaitos- ja oppisopimisyhteistyön vahvistaminen osaavan henkilökunnan saatavuuden varmistamiseksi	c. Ennakointimallien kehittäminen asiakasmäärien, resursoinnin ja (uusien) palvelutarpeiden tunnistamiseksi eri palvelualueissa		c. YTA-alueiden välisten yhteistyömallien suunnittelu ja toteutus vaativaan moniammatillisen tuen tarpeisiin vastaamiseksi
	d. Henkilökohtaisen avun kokonaisuudessa palveluprosessien sekä yhteistyön kehittäminen monituottajamallin vahvistamiseksi, sekä työnantajamalliin panostaminen (ml. sen aktiivinen markkinointi)	d. Houkuttelevan rekrytoinnin ja perehdytyskokonaisuuden suunnittelu ja toteutus	d. Tuotantotapa-analysien laatiminen eri palvelukokonaisuuksista ja rakenteen päivitys kokonaistaloudellisesta näkökulmasta		d. Palveluketjujen kokonaisvaltainen suunnittelu, huomioiden peruspalveluiden ja erityispalveluiden yhteensovittaminen
					e. Koulutussuunnittelu muiden palveluiden kanssa ja koulutuksiin osallistuminen yli palvelurajojen puolin ja toisin

Poikkileikkaava teema: Asumisen kokonaisuus Digiratkaisut Henkilökohtainen apu

Kehittämissuunnitelman pohjalta on tarkoitus kehittää käytännönläheisesti sekä palveluiden sisältöä että palveluprosesseja, vahvistaa henkilöstön veto- ja pitovoimaa, tehostaa yhteistyötä eri palveluiden välillä sekä hallita vammaispalveluihin kohdistuvaa kustannuspainetta. Suunnitelmassa on kuvattu laajojen teemojen alle yksittäisiä käynnistettäviä kehittämistoimenpiteitä, joita on lukuisia kutakin osa-alueetta kohden. Kehittämissuunnitelmassa tartutaan ensimmäiseksi palvelukokonaisuuksien tarkentamiseen, palveluprosessien sujuvoittamiseen sekä henkilöstön saatavuuden haasteisiin. Uusi vammaispalvelulaki tulee voimaan 1.1.2025. Lain toimeenpano ja siihen valmistautuminen on osa kehittämissuunnitelman toteuttamista. Aluehallitus hyväksyy kehittämissuunnitelman 2023-2027 kokouksessaan 28.11.2023.

7.12.2023

VN/22236/2023

Hyvinvointialueet ovat tehneet erityishuollon jatkuvuutta koskevia sopimuksia. Päijät-Hämeen hyvinvointialueen vastuulle siirtyi kaksi asumisyksikköä ETEVA-kuntayhtymästä, joissa asuu paljon muiden hyvinvointialueiden asiakkaita. Myös aiempien uudistusten/muutosten jälkeen Päijät-Hämeen yksiköihin jäänyt asumaan monia muiden alueiden asiakkaita. Päijät-Hämeen hyvinvointialue laskuttaa tällaisissa tilanteissa muita hyvinvointialueita. Vuoden 2023 aikana on ilmennyt, että jotkut hyvinvointialueet tekevät aktiivista työtä asiakkaidensa kotikunnan muuttamiseksi. Mikäli näin tapahtuu lukumäärällisesti paljon, sillä on huomattavia taloudellisia vaikutuksia esim. Päijät-Hämeelle.

Lasten, nuorten ja perheiden palvelujen kehittämistyötä jatketaan pitkäjänteisesti ja suunnitelmallisesti.

Päijät-Hämeen lasten, nuorten ja perheiden palvelujen kehittämistyö jatkuu, jotta lasten ja perheiden pahoinvointia ja tuen tarpeita kyetään vähentämään. Lastensuojeluilmoitusten määrä on kasvanut vuonna 2023. Kodin ulkopuolelle sijoitettujen määrä on lisääntynyt ja yhä useampi kodin ulkopuolista hoitoa tarvitseva lapsi ja nuori joudutaan tuen tarpeidensa takia sijoittamaan laitoshoitoon. Muutoksen aikaan saaminen edellyttää hyvinvointialueen toimien lisäksi toimenpiteiden hyvää suunnittelua ja yhteensovittamista erityisesti alueen kuntien kanssa.

Alueellinen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2022-2025 ohjaa alueellista LAPE-työtä, jossa mukana ovat hyvinvointialueen ja kuntien lisäksi seurakunnat, oppilaitokset ja 3. sektori. LAPE-yhteistyöverkosto seuraa ja arvioi lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman toteutumista.

Ulkoisen arvioinnin (THL 2020) pohjalta laadittu lapsiperhepalvelujen toimenpideohjelma on päivitetty loppukeväästä 2023. Alkuperäisessä ulkoisessa arvioinnissa esitetyt 10 kehittämissuositusta ovat myös päivitettyssä toimenpideohjelmassa. Toteutuneet toimenpiteet on poistettu. Kehittämissuositusten alle on lisätty uusia toimenpiteitä, mm. huomioiden lasten ja nuorten mielen hyvinvoinnin tukeminen, lisääntynyt yhteistyö 3. sektorin kanssa, systeemisyden vahvistaminen, sekä perhekeskustoiminnan ja kohtaamispaikkatoiminnan vakiinnuttaminen. Toimenpideohjelmassa on huomioitu myös opiskeluhoitopalvelujen kokonaisuuden siirtyminen hyvinvointialueen järjestettäväksi. Toimenpideohjelman toteutumista seurataan osavuosikatsausten ja tilinpäätöksen yhteydessä. Toteutumisesta raportoidaan alueelliselle Lape-yhteistyöryhmälle kolme kertaa vuodessa ja aluehallitukselle kerran vuodessa tilinpäätöksen yhteydessä.

Lasten ja nuorten mielenterveyspalvelujen kehittämistyötä on jatkettu hyvinvointialueella ja laadittu erillinen lasten ja nuorten mielenterveyspalvelujen ja perheneuvolapalvelujen kehittämisen toimenpideohjelma. Toimenpideohjelman valmistelussa on huomioitu nuorten mielenterveyspalveluja koskeva ulkoinen arviointi (Mauri Marttunen 2022). Toimenpideohjelmassa mielenterveyspalvelujen kokonaisuutta tarkastellaan ehkäisevistä, universaaleista palveluista lasten ja nuorten psykiatriin palveluihin. Keskeisiä painopisteitä kehittämisessä ovat hoidon porrastuksen selkiyttäminen, hoito- ja palveluketjujen laatiminen ja päivittäminen, alaikäisten mielenterveys- ja perheneuvolapalvelujen palveluverkko. Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymässä otettiin käyttöön alaikäisten perustason mielenterveys- ja perheneuvolapalvelujen palvelumalli 1.10.2022. Tämän jälkeen yksikön henkilöstön määrää on lisätty vuosina 2021 ja 2022 hoitoon ja palveluihin pääsyn parantamiseksi, hoitotakuun toteuttamiseksi ja jonojen purkamiseksi. Hoitoon hakeutuminen erityisesti perustason mielenterveys- ja perheneuvolapalveluihin on lisääntynyt edelleen vuonna 2023 ja siihen on vastattu kehittämistyön ohella ostopalveluilla. Lasten ja nuorisopsykiatrian psykoterapiajonojen purkua on tehty henkilöstön lisätyönä.

7.12.2023

VN/22236/2023

Opiskeluhuollon kuraattori- ja psykologipalvelut ovat integroituneet tavoitteiden mukaisesti osaksi hyvinvointialueen lapsiperhepalveluita. Kaikki opiskeluhuollon palvelut on keskitetty yhden johdon alaisuuteen ja muodostettu opiskeluhuollon tulosityksiköksi. Toimintakäytäntöjen yhtenäistämistyö on jatkunut hyvinvointialuevalmistelun aikana laaditun suunnitelman mukaisesti. Opiskeluhuollon psykologipalvelujen haasteena psykologien rekrytointihaasteet. Opiskeluhuollon psykologipalvelut on kilpailutettu hyvinvointialueella alkuvuodesta 2023. Psykologien rekrytointihaasteiden takia opiskeluhuollon kuraattoriresurssia on vahvistettu määräaikaista. Opiskeluhuollon alueellinen suunnitelma on valmistunut ja viedään aluevaltuuston hyväksyttäväksi joulukuussa 2023. Opiskeluhuollon kuraattoreilla ja psykologeilla on käytössä edelleen AURA-järjestelmä. Valmistelua tehdään parhaillaan kuraattorien ja psykologien siirtymiseen sosiaali- ja terveystieteiden käyttäjiksi elokuun alusta 2024 alkaen.

Perhekeskustoiminnan kehittämistyö on jatkunut. Sähköisen perhekeskuksen kehittäminen on osa kehittämiskokonaisuutta. Päijät-Hämeessä kehitetään lapsiperhepalveluita systeeminä työtehtävien huomioiden. Alueellinen neuvolasuunnitelma on valmistunut ja viedään aluevaltuuston hyväksyttäväksi joulukuussa 2023. Osana vuoden 2024 talousarvion valmistelua on ilmiöpohjaista budjetointia, jonka teemana on lasten ja nuorten mielen hyvinvoinnin edistäminen. Mikäli aluevaltuusto hyväksyy esityksen, ilmiöpohjaiseen budjetointiin sisältyviä toimenpiteitä toimeenpanevat kaikki hyvinvointialueen toimialat. Esitykseen sisältyy mm. Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon vahvistaminen ennaltaehkäisyn ja varhaisen tuen tarjoamisen tehostamiseksi.

Henkilöstön merkittävät rekrytointihaasteet vaikeuttavat lapsiperhepalvelujen rakennemuutostyön toteuttamista. Erityisiä ongelmia aiheuttaa sosiaalityöntekijöiden saatavuushaasteet ja henkilöstön vaihtuvuus sosiaalityössä. Vireille tulevien asioiden ja asiakasmäärien kasvuun on reagoitu lisäämällä sosiaalityöntekijän virkoja. Myös lastensuojelulain edellyttämän asiakasmitoituksen vaatimukset on huomioitu virkojen määrissä. Resurssien ohella kehittämistyötä on kohdennettu prosessien ja tehtävärakenteiden tarkasteluun. Sosiaalityön rekrytointihaasteiden vaikutukset ovat moninaiset. Haasteet näkyvät palveluihin pääsyssä ja suunnitelmallisen työn toteutumisessa, mutta myös monialaisen tuen järjestämisessä ja palvelujen yhteensovittamisessa. Hyvinvointialueen henkilöstöohjelman toimeenpanolla pyritään osaltaan edistämään myös sosiaalityö henkilöstötilannetta. Henkilöstöohjelman toimeenpanon lisäksi sosiaalityöhön on laadittu erillistä kehittämissuunnitelmaa (Päijät-Hämeen sosiaalityön tiekartta). Sosiaalityössä on otettu käyttöön rekrytointilisä. Myös koulutautumista sosiaalityöntekijäksi tuetaan merkittävästi. Sitouttamislisän käyttöönottoa selvitetään parhaillaan. Em. toimenpiteet eivät ole helpottaneet sosiaalityön henkilöstötilannetta. Merkittävä lisähaasteen tuo tilapäistä sosiaalityöntekijänä toimimista koskevien ohjeiden tarkentuminen.

Työikäisten sosiaalihuollon palveluissa paljon uudistuksia ja kehittämistä

Työikäisiä henkilöitä koskevat huoli-ilmoitukset ovat jatkaneet kasvua vuonna 2023. Palvelutarpeen arvioinnit kertovat myös monialaisen tuen tarpeiden lisääntymisestä. Sosiaalisen kuntoutuksen asiakasmäärät ovat kasvaneet. Kuntouttavan työtoiminnan asiakasmäärissä ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia. Työllisyyden hoidon yhdyspintatyön kehittäminen on jatkunut kuntien ja TE-hallinnon kanssa. Työ- ja toimintakyvyn arvioinnin ja tuen kokonaisuutta kehitetään toimialojen yhteistyönä hyvinvointialueella. Nuorten aikuisten palvelujen kehittämistyö on käynnistynyt osana Kestävän kasvun (RRP) hanketta. Myös päiväkeskustoiminnan kehittämistyö on menossa yhteistyössä Sininauhan kanssa.

7.12.2023

VN/22236/2023

Sosiaalisen luoton myöntäminen on käynnistynyt 1.8.2023 alkaen. STM myönsi Päijät-Hämeen hyvinvointialueelle kertaluonteisen valtionavustuksen sosiaalisen luoton peruspääomaksi. Lakisääteisen toimeentulotuen alueellinen neuvottelukunta nimetty ja se on käynnistänyt toiminnan syyskuussa. Neuvottelukunnan kokoonpanoa tullaan täydentämään mm. Työllisyysalueen/-alueiden edustajilla alkuvuodesta 2024.

Työikäisten palvelujen osalta merkittävä kysymys liittyy Petteri Orpon hallituksen ohjelman kirjaukseen kuntouttavasta työtoiminnasta. Kuntouttavan työtoiminnan suunnittelun mm. toimitilaratkaisut osalta on olennaista, mitä työhön suuntaavat palvelut kuntouttavan työtoiminnan osalta tarkoittavat.

Myös psykososiaalisissa palveluissa haasteita- ja kehitettävää

Päijät-Hämeen hyvinvointialueella vähennettiin psykiatrilanteen vaikeutumisen takia psykiatrian osastopaikkoja 1.8.2023 alkaen. Osastopaikkoja on tällä hetkellä neljällä osastolla yhteensä 48. Ennen 1.8.2023 paikkoja oli neljässä osastolla 64. Lisäksi Päijät-Hämeessä on nuorisopsykiatrian 8-paikkainen osasto, johon vähennykset eivät kohdentuneet. Psykiatrian osaston toimivat 1.8.2023 alkaen akuuttiosastoina. Muutoksen myötä ostopalvelujen tarve muilta hyvinvointialueilta on lisääntynyt. Päijät-Hämeessä tehtiin osastopaikkojen vähentämistä 2010-luvulla merkittävästi Väestömäärään suhteutettu osastohoitoapaikkojen määrä Päijät-Hämeessä on valtakunnallisesti pieni. Suomessa on keskimäärin 48 psykiatrista osastohoitoa paikkaa 100 000 asukasta kohden, kun Päijät-Hämeessä vastaava luku on nyt 31.

Psykiatrialla on jatkettu määrätietoista toiminnan kehittämistä osana osastopaikkojen muutosprosessia. Henkilöstön tehtävärakenteita on tarkasteltu mm. Hoidon koordinoinnin sekä hoidon ja palvelujen yhteensovittamiseksi. Kotiin vietävien palvelujen kehittämistyötä on jatkettu. Tavoitteena on edelleen vähentää asumispalvelujen tarvetta riittävällä ja yhteensovitetulla tuella mielenterveyskuntoutujille. Päijät-Hämeen hyvinvointialue järjestää tällä hetkellä päihde- ja mielenterveyskuntoutujien asumispalvelut kokonaisuudessaan ostopalveluilla. Parhailaan tehdään valmistelua oman mielenterveyskuntoutujien asumisyksikön perustamiseksi. Helsingin diakonissalaitoksen Tukialus-hankkeen kanssa kehitetään jalkautuvaa työmuotoa osaksi palvelukokonaisuutta.

PELA toimiala

Kehittämistarpeita on tunnistettu valvontatyön vaikuttavuuden mittaamisessa sekä palontutkinnassa ilmoitusmenettelyn ja tutkinnalla saatujen tietojen hyödyntämisen osalta. Lisäksi Erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden ulkoisten pelastussuunnitelmien kokonaisuuteen ilmoitettuja resursseja aluehallintovirasto pitää verrattain vähäisinä sekä pelastustoiminnan suunnitelmien ylläpito- ja päivitysprosessi tulee jatkossa määrittellä yksityiskohtaisemmalla tasolla.

Päijät-Hämeessä on yksi toimintavalmiuden näkökulmasta ongelmallinen alue, joka sijoittuu Heinolaan Vierumäen urheiluopiston läheisyyteen, ja muutamia muita alueita, joissa toimintavalmiuden toteutumisessa saattaa tulevaisuudessa tulla haasteita. Avi kehottaa hyvinvointialuetta seuraamaan kyseisten alueiden toimintavalmiuden kehittymistä ja ryhtymään tarvittaviin toimenpiteisiin.

7.12.2023

VN/22236/2023

ICT

Miten alue aikoo omissa kehittämissuunnitelmissaan edistää digitaalisten palvelujen ensisijaisuutta sekä digitaalisen palveluohjauksen laajentamista?

Päijät-Hämeessä on ollut digialusta käytössä kolme vuotta. Vuoden 2023 aikana siirryttiin omaan Päijät-sote-sovellukseen¹, mikä mahdollistaa palvelupolkujen sovittamisen julkisen terveydenhuollon tarpeisiin.

- 1) Digialusta perustuu Mehiläisen tytäryhtiön BeeHealthy:n ratkaisuun. KELA:n Kanta-applikaation rooli tulee tarkkaan harkita. HVA:n näkökulmasta asiakkuus pitää olla hyvinvointialueen hallussa, jotta HVA pystyy tekemään asiakasohjausta (laadun ja tuottavuuden perusta). Siten alueella pitää olla oma digisovellus.

Digimentoritoiminnalla saadaan ammattilainen loistamaan muuttuvassa työympäristössä palveluiden muuttuessa digitaalisiksi².

- 2) Päijät-Hämeen hyvinvointialueen Digimentori-palvelu palkitaan 4. joulukuuta Helsingin Pörssitalolla järjestettävässä **Tärkeissä töissä** -gaalassa. Tärkeissä töissä -gaalassa palkitaan syksyn kampanjan aikana Tekojen tori -portaaliin saapuneita inspiroivia kehittämistekoja. KT:n ja alan pääsopijajärjestöjen yhteinen kampanja keräsi tänä syksynä ennätysellisen määrän uusia ideoita ja kehittämisteoista eri aloilta ja organisaatioilta. Kehittämistekoja saapui yhteensä 247 yli 59 organisaatiosta. Päijät-Hämeen hyvinvointialueen palkittavan kehittämisteon nimi on ”Digimentori saa ammattilaisen loistamaan muuttuvassa työympäristössä”.

HUOM! Palkinnosta on sallittua tiedottaa organisaatiomme sisällä, mutta julkisesti ulospäin siitä saa tiedottaa vasta 4. joulukuuta kello 8.

Digipalveluiden kehitystä suunnitellaan tiiviissä yhteistyössä toimialojen johtoryhmien ja ICT:n digitiimin kesken.

Mitä muutosta digitalisaation kehittämisellä halutaan saada aikaan?

Digipalveluiden kehittäminen on yksi keino edistää palveluiden vaikuttavuuden ja kokonaistaloudellisuuden kehittämisessä. Digipalveluilla paikataan alalla vallitsevaa työvoimapulaa. Toisaalta digipalveluilla vastataan kuluttajien odotuksiin saada sote-palveluita ajasta ja paikasta riippumatta.

Digipalveluiden kehitys koostuu viidestä osa-alueesta: teknologia, datan hallinta (esim. palvelutietovaranto), toimintaprosessien muutokset (esim. palvelupolut), ihmisten osaamisen kehittäminen (esim. ICT-taidot, virtuaalinen asiakaspalvelu), ja kokonaisuuden hallinta (esim. kulttuuri, hankehallinta).

Toiminnan muutos ja prosessien muutos: Mitä aikaisempia toimintakäytänteitä poistuu ja missä ajassa? Huomioiden yhteiset palvelut, sosiaalihuollossa, terveydenhuollossa ja pelastustoimessa.

Päijät-Hämeessä pyritään tekemään digikanavien käyttö helpoksi asiakkaalle keskittämällä kaikki digipalvelut Päijät-Sote sovellukseen tai vähintään sen kautta käytettäväksi. Samalla ammattilaisen työ tehostuu järjestelmämäärän vähentyessä.

Osastojen tilannekuvajärjestelmä on saanut erinomaisen vastaanoton ammattilaisilta ja sen käyttö laajennetaan kattamaan kaikki osastot.

Pelastustoimella keskitytään kansallisten palveluiden käytön laajentamiseen.

7.12.2023

VN/22236/2023

Mitkä ovat digipalvelujen peitto- ja käyttöaste? Mikä osa palveluista ja asiakkaista on digikanavissa?

Päijät-Sote sovellus (Android, iOS, www) on käytettävissä koko maakunnan alueella.

Sovelluksen on ladannut 35 899 alueen kansalaisista (19,2 %). Käyttäjiä on kaikista ikäluokista. Aktiivisia käyttäjiä rekisteröityneistä on 38 %. Alaikäisten puolesta asioivat pääsääntöisesti vanhemmat. Ikääntyneissä käyttöaste alhaisempi. Digikontaktien osuus on marraskuussa 2023 on 6,3 %¹.

- 1) Digikontaktien osuus -mittari kertoo, kuinka suuri osa terveydenhuollon kontakteista on digikontakteja. Mittari perustuu TerveysLifecare-järjestelmän kontaktien kontaktilaji-tietoon. Mittari lasketaan jakamalla digikontaktien lukumäärän summa fyysisten käyntien ja digikontaktien lukumäärän summalla. Tulos ilmoitetaan prosenttiosuutena.

Digikanavien palvelut keskittyvät terveydenhuoltoon.

Sosiaalihuollon digikehitys on aktiivista, vaikka toteutukset ovatkin muutaman vuoden perässä. Sosiaalihuollon digikehittäminen etenee sujuvasti, ja se sisältää asiakkaan luontevan siirtymän uudelle alustalle, tietoturvallisen pääsyhallinnan, palveluiden yhdenmukaistamisen ja toimintavarmuuden varmistamisen. Tavoitteena on tarjota sujuvampi kokemus asiakkaille ja tehostaa toimintaa.

7.12.2023

VN/22236/2023

Yhteisöllinen asuminen

Sosiaalihuoltolakiin kirjattiin 1.1.2023 alkaen uutena sosiaalisen asumisen palvelumuotona yhteisöllinen asuminen (SHL 21 b §). Yhteisöllinen asuminen korvasi laissa aiemmin kirjatun aiemman palveluasumisen. Yhteisöllisellä asumisella tarkoitetaan hyvinvointialueen järjestämää asumista esteettömässä ja turvallissa asumisyksikössä, jossa henkilön hallinnassa on hänen tarpeitaan vastaava asunto ja jossa asukkaille on tarjolla sosiaalista kanssakäymistä edistävää toimintaa. Yhteisöllistä asumista järjestetään henkilölle, joka tarvitsee sitä sillä perusteella, että hänen toimintakykynsä on alentunut ja hoidon ja huolenpidon tarpeensa kohonnut korkean iän, sairauden, vamman tai muun vastaavaan syyn vuoksi.

Päijät-Hämeessä palvelurakennetta on kehitetty pitkään ja määrätietoisesti. Syyskuussa 2023 kotona asuvien yli 75-vuotiaiden osuus oli 94,12 %, ympärivuorokautisessa palveluasumisessa olevien yli 75-vuotiaiden osuus oli 5,88 % ja kotiin vietävien palvelujen kattavuus vastaavasti 9,38 %. Terveydenhuollon eikä sosiaalihuoltolain mukaista pitkäaikaista laitoshoidtoa ole enää lainkaan. Jotta palvelurakennetta saadaan vielä kevennettyä, tulisi yhteisöllistä asumista lisätä merkittävästi siten, että kattavuus olisi nousevasti 2–3 % yli 75-vuotiaista. Palvelurakenteen kehittämistyö on ikääntyneiden lisäksi käynnissä mielenterveyspalveluissa ja vammaispalveluissa. Ympärivuorokautisen asumisen tarvetta voidaan ehkäistä kotiin vietävien palvelujen ja yhteisöllisen asumisen kehittämällä. Mikäli asiakkaiden tuen tarpeet eivät edellytä ympärivuorokautista asumispalvelua, kevyempien asumisen ratkaisujen tulisi olla toteutettavissa ilman viiveitä

Yhteisöllisen asumisen kehittämistä omana toimintana on tarkoitus tehdä ensisijaisesti pitkien vuokrasopimusten kautta. Suuren haasteen hyvinvointialueella tuottaa se, että VM käsittelee pitkä vuokrasopimukset investoinnin kaltaisina investointeina, vaikka kohteen kulut katetaan pääosin yhteisöllisen asumisen vuokratuotoilla. Hyvinvointialueen vastuulle kohteissa jää vain henkilöstön käytössä olevien tilojen vuokratuotot. Yhteisöllisen asumisen oman toiminnan kehittyminen on täysin tällä hetkellä riippuvainen hyvinvointialueen lainanottovaltuudesta. Hyvinvointialueen investointiesitykset vuosille 2025–2028 käsitellään talousarvioesityksen yhteydessä ja tähän suunnitelmaan on esitetty yhteisöllisen asumisen muutamia kohteita. Pahimmassa tapauksessa yhteisöllisen asumisen riittävä määrä ja palvelurakenteen kehittyminen saavutetaan vasta vuoden 2030 jälkeen.

Päijät-Hämeen toimenpidesuosituksset

VM:n ja STM:n suositusehdotukset:

- Alueen on määrätietoisesti jatkettava toiminnan ja palveluiden uudistamista sekä talouden tasapainotusta.
- Alueen on kevennettävä palvelurakennetta ja -verkkoa sekä jatkettava digitaalisten palveluiden kehittämistä.
- Alueen on tunnistettava, suunniteltava sekä toimeenpantava tarvittavat toimet vuokratyön käytön vähentämiseksi.
- Alueen on nopeutettava ja vahvistettava YTA-yhteistyötä.

SM:n suositusehdotukset:

- Alueen on jatkettava toiminnan uudistamista.
- Onnettomuuksien määrää tulee vähentää tehokkaasti ja tulipalojen määrä tulee puolittaa vuoteen 2030 mennessä. Hyvinvointialueiden tulee onnettomuuksien ehkäisytyössä kiinnittää huomiota laadun ja vaikuttavuuden vahvistamiseen.
- Hyvinvointialueiden tulee parantaa toimintavalmiutta alueella toimintaympäristön riskejä vastaavalle tasolle.
- Hyvinvointialueiden pelastustoimien tulee varmistaa, että väestönsuojeluun varautumiseen kohdennetut resurssit ja osaaminen ovat riittävät ja suuntautuvat lakisääteisten tehtävien toteuttamiseen.
- Hyvinvointialueiden tulee kiinnittää erityistä huomiota pelastuslaitosten työhyvinvointiin ja työturvallisuuteen.